27ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7383 5 ՕԳՈՍՏՈՍ 1910 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

18 Août 1910 27me année N: 7383

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ

Գրութիւնք ետ չենք տրուիր

Ի ժամադրագրութեան պայմանները տեսնել Դրդ էջը

Կ. ՊԱՐԻԶ, ՊՕՅԱՃԻՔԷՆ

Արեւելք

ԱԶԳԻՆ ՕՐԱԹԵՐԹԸ

10 PARAS

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIE
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple Galata

Ե. ՇՐՋԱՆ

Մարդկային ազգը երկար դարեր ստնճարձակ կ'ապրեր, և, մասամբ, բնազդն էր որ կը կառավարէր զինք, մասամբ բանականութիւնը։ Եկաւ վերջապէս ժամանակ մը երբ բնազդը տակաւ տկարացաւ և տեղի տուաւ խորհող միտքին։ այս առեն արդէն սկսած էր անոր գործերուն մէջ բարդութիւն, և հետեւաբար խառնակութիւն տիրել, ինք գիտակից կը դառնայ իր ուժին և զանի չարաչար գործ ձեւու նախագիծերը կ'ընէր երբ պատահեցաւ որ «ճամբէն չեղուն» համար պատժուի, չընկրկեցաւ ան, այլ ընդհակառակը իր կաշին հեռ իր սիրան ալ կարծրացուց և չարունակեց իր ընթացքը դէպի վատթարացում։ Ու մարդը որ բնութեան դէմ կռուելուն մէջ յախորտանքով կը շարունակէր մոլեգնիլ, սկսաւ ապա իր ընկերին դէմ մեղանչել։

Ահա այս առեն էր որ կը հասատուէր օրէնքը։ Օրէնքը կը փակէր շրջան մը և կսկսէր նոր մը։

Բայց օրէնքը հակառակ իր խստութեանց, հակառակ իր դրած ու գործադրած պատիժներուն չկրցաւ բարելաւել հետզհետէ դէպի անկում գահավիժող, դէպի անասնացում գլորող մարդուն վիճակը։ Ընկերութիւնը ապականեցաւ, կառավարութիւնները վատթարացան, և այս աշխարհիս իշխանը, զոր հիները մեղք կամ սատանայ կանուանեն, ու Հայերը Եա, և որուն համար Բիբլիան կըսէր «գայ իշխանն աշխարհիս այսորիկ և յիս ինչ ոչ գտանէ» կը հասնէր իր փառքին ու կարողութեան գագաթնակէտը։ Որովհետեւ օրէնքը չէր կրցած խօսիլ մարդկային ursի՛ն։

Հիմա ուրեմն Բ. շրջանն ալ կատարած էր իր ընթացքը, իր ունայնութիւնն ու անկարողութիւնը խոստովանելով տեղի կուտար երրորդ շրջանին,— Կրօնքին շրջանը։

Ա՛ն կրօնքը, բոլորովին տարբեր ուղղութեան մը հետեւիլ որոշած էր, կուզէր խօսիլ չեշտակի մարդոց սրտին։

Բայց, աւա՜ղ, ուշ կը հասնէր, վասն զի, ա՜ն, սիրտը՝ ոսկեզօծ պալատի մը մը վերածուեր էր արդէն վաղուց եւ ալամերժ կնոջ բնակութեան յատուկ ապարանք դարձեր. ու իրեն համար հաղիւ թէ տեղ կար։

Եւ այսպէս կրօնքն ալ իր կարգին կը կորսնցնէր իր ուժը՝ կոչումն ու ըրէսդիժը։ Մարդիկ մուր քսեցին առնոր վրայ, սխալ մեկնեցին անոր նպատակը, չարաչար գործածեցին առնոր պաշտօնը, ու եղաւ օր մը ուր այդ զրպարտուած կրօնքը մեղաւոր դատուի, և ամբոխը Բաբարբաս պահանջեց, որովհետեւ կը փառաբանէր ան, ֆիզիքական ուժը, լկրտած նիւթը անհրաժեշտ է... երկրին պաշտպանութեանը համար։ Երկրի՛ն, այսինքն կնոջ և սոկիին...

Այնպէս որ մարդկութիւնը՝ թիւրիմացութեան զոհ այդ կրօնքին յաւահատ՝ կուզէ վերստին դիմել օրէնքին և միմիայն անով կառավարուիլ, կուզ՝ որ միայն ու միայն օրէնքը տիրապետէ և անոր սարսափին ներքեւ քաջէ իր գոյութիւնը։ Այսքան ինկած է ան։

Եւ կրսեն մարդիկ, օրէնքներ դնենք և անոնց անուանով խօսինք, երդնումք, բողոքենք, վասնզի անտանելի է իրենց կրօնքի անուանով խօսիլ, հատատալ և եղբայրացներ Անկարող են սարսռ։ Երկար ճամբորդութեան մը մէջ մտած, անձնատուր եղեր են ընդարձակ անծայր ծովերուն, և պաշարին սպառած, ծարաւի, շատոնց ստիպուած են եղեր խմելու ծովուն ջուրը որ ծարաւը կը սաստկացնէ և վերջ ի վերջոյ կատաղութեան կը մատնէ խմողը։

Իւրաքանչիւր ճամբորդ ինքզինքին ուսուցչի և առաջնորդի պաշտօնը տուեր է և կը պոռայ à tue tête,— Նաեւ այս կողմը տանինք, ցամաքը հոս է, չէ՛ հոն է կը կանչէ ուրիշ մը։ Երրորդի մը ճիչը խլացուցիչ է, վերջապէս չորրորդի մը հրաղէնը կը շռայ, կը պատռնայ, ու նաւը կը մնայ հոն ուր որ է։

Այսպէս մարդ, գլուխը կորուցած օրէնքէն կրօնք ու կրօնքէն օրէնք կը տարուբերի. ուր պիտի հանգչի վերջապէս, դեռ անորոշ է։

Սա բացայայտ է որ երբ այս Դ. շրջանը այս վերածնող օրէնքի շրջանն ալ անցնի, և պէտք է անցնի անշուշտ, և պէտք է որ գայ Ե. շրջան մը ուր կրօնքը պիտի օրինականանայ և օրէնքը կրօնաւորի։ Կրօնքը մարդոց համար ու այս աշխարհի վրայ պիտի ցուցնէ իր ուժը, և անոր համար պիտի ապրի, ու օրէնքը պիտի բարձրանայ, և բանտի խորերէն ու պատերազմի դաշտերէն թափթփուելով ոտից փոշին, սրբելով արիւնը ճակատին, տեղաւորուի մարդկային սրտին մտացական տրամաբանութիւնը խոստովանելով իր անզօրութիւնը՝ սրտին պիտի յարի և գործակցի անոր, մարդիկ պիտի համոզուին որ սխալ է ամէն ատեն բնութենէն օրինակ առնել և անով կառավարուիլ, այն պարզ պատճառով որ իրենք, էն բնապաշտներն իսկ կը խոստովանին և ամէն օր ապացոյց մը ուզելի կը բերեն առայդ՝ թէ բնութիւնը ատենէն անգութ իրականութիւնն է, որ միմիայն եա ունի, և զոհողութիւնը նոյնիսկ բառ մը չէ իրեն համար, և հետեւաբար այդ պատճառով իսկ է որ մարդկան իմաստուն որդիքը ինքզինքնուն պաշտօն տուեր են տեղ տեղ. բնութիւնը սրբագրելու, զարմանալի հակասութիւն.—Բնութենէն դաս առնել մէկ կողմէ, միւսէն դան սրբագրելը Օ՛, անշնա՜ն։ ողորմելի արարած որ ժամացոյց կը շինես, կը լարես ու կը վարես զայն, դուն ինքդ կեանքի կատաղ ալ անհոգի մեքենային փոխ առնելով բնութեան ուժերը. որովհետեւ դուն քու կողմդ տալու ոչինչ ունիս և յետոյ քու ձեռակերտիդ դերին կը դառնաս Անհնազանդ ես դուն մարդ։

Եթէ բնութիւնը սրբագրելու կ'աշխատին մարդիկ ինչու կը փնտռեն բնական օրէնքներով կառավարուիլ որ անքան անողոք է. մինչ մարդը հակառակ իր գաղան բարուց, սիրտ մը ունի վերջապէս, և որովհետեւ օրէնք մը պէտք էր մարդուն. կրօնք մը ծնաւ անկէց, որ սրբեցաւ թէ մարդը սիրտ ունի։

Ահա պարտնէներ, օրէնքը՝ որքան ալ անհրաժեշտ նկատուի և իր պաշտպանները լեգէոներ կազմեն, ապատչէ կաղաուելու տկարութիւններէն, մինչդեռ եղբայրսիրութիւնը զերծ է և վե՛ր ամէն կաշառումէ, ամէն սառասուսանէ։

Ուրեմն Ե. շրջանը պիտի ըլլայ, պարզուած, իր միտարը էութիւնը վերագտած կրօնքին։

Թէ այդ նոր կրօնքին դաւանողները ինչ անուանով պիտի ճանչցուին, սա իմ գործս չէ գուշակել, ոչ ալ հոգս, բայց ինչ որ զիս կը զբաղեցնէ, այն ա՛ւելի կարեւոր միտք մը, աւելի լուրջ հոգ մըն է—թէ՝ ո՛վ պիտի սորվեցնէ այդ կրօնքը։

Հաւանական է «աղնիւ մարդ» կոչուին որ կարմիկ պիտի գիտնան, առանց կարմրաներկելու։

Ահա այդ «կարմիրը» պէտք է փնտռենք մենք, և ոչ թէ ա՛նոր մեր վատացող գրիչներուն ու գրչակներուն բերնին ծամցն է դարձեր և առանց որու կարծես թէ «քանասեղծ» ըլլալէ պիտի դադրէին։

Զէ՛, ուրիշ որ և է կարմիր օգուտ չունինք մարդկային ցեղին փրկութեան. ձեր կարմիրը կրնայ առժամապէս փրկել մարդը մարդէն. իսկ կարմիրս կը փրկէ մարդն ինքնիրէն. ձեր կարմիրը կը պահէ ազգ մը սրատաղ խաղաղութեան մէջ—իսկ կարմիրս մարդկութեան փրկիչը պիտի ըլլայ։

Այո՛, դէպի ետ, դէպի այն օրերը երբ մարդիկ «կարմրել կիտէին»։

Այո՛, դէպի ետ, որովհետեւ ապագ, առաջ երթալու անկարող, անընդունակ և ուղեկորոյս ենք։

Երեւակայեցէք, օրինակի համար մեր Պատրիարքարանի դեղծումները, եթէ կարմրել գիտնային... Մեր թշուառ գաւառացիները մահուան դարուկովը չպիտի ուժգունէին։

Եթէ քաղաքիմաստը կարմրիլ գիտնար դարձաւորը չպիտի դակահարէր, գունատէր։

Եթէ կառավարութիւնները կարմրիլ գիտնային, ժողովուրդները չի պիտի կարմիր ներկուէին։

à propos. Օրմանեան Մ.ի նորագոյն ինդիրը.—Դուրեան Սրբազան դեղեցիկ ապացոյց մը տուաւ իր քրիստոնեայել զգացումներուն. վարկաբեկ ու որա արեկ բրին զանի «կուսակցութեան մը» արարքը։ Բայց որքան աւելի հուժկու ու ծանր պիտի ըլլար Օրմանեան Մ.ի ապտակը. և միմիայն անոր (առանց վարկաբեկելու մեր Սրբազան Պատրիարքն ալ), եթէ թոյլ տրուէր որ հրաւիրեալը, դար եկեղեցի, բեմ ելլեր և, պատարագի կամ մանաւանդ քարոզի ժամուն տերտ դաւասարանի... թափուր գաներ, բոլորովին պարապ։

Ահա շատ ազնիւ և շատ հուժկու միջոց մը վրէժխնդրութեան. բայց աւա՜ղ, որ առիթը չատ տգեղ կերպով փախցուեցաւ։

Կ'երեւի թէ «սպառնացողներուն մէջ գոնէ մէկ մարդ չկայ եղեր որ այս կերպ բան մը հնարամտէր։

Քանինք ինքզինքնիս իրիկուընէ իրիկուն, տեսնելու համար թէ այն օրը «խելացութեամբ ապրած ենք»

Բայց կը թուի թէ ինքզինքնիս քննելու չա՛փ ալ խելք չունինք։

ԽՈՍՐՈՎ.

ԴՈՒՌԹԻՒՆԸ ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ՄԷՋ

Յեղափոխական նոր կազմակերպութիւն.— Կոչ ապստամբութեան.— Պուլկար կառավարութիւնը եւ Մակեդոնիոյ վիճակը.— Նախարարական խորհրդակցութիւններ։

(ՄԵՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑԷՆ)

Սոֆիա, 31 Յուլիս

Մակեդոնիայէն հասած լուրերը դեռ ապշոտիչ չեն։ Ամէն կողմ նոն դրութիւնը կը շարունակուի։ Հալածանք ու խշտամանգում, օրուայ դէպքերն են։ Մակեդոնիոյ Պուլկարները նորէն գլուխ կը վերցնեն։ Մակեդոնական շարժում մը կը պատրաստուի դարձեալ։ Նոր յեղափոխութեան մը նախօրեակին առջեւ կը գտնուինք։ Մակեդոնական կազմակերպութիւնները մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնեն գործնական քայլ մը առնելու համար։

Վերջին տեղեկութիւններու նայելով, Վատենայի մէջ նոր կազմակերպութիւն մը եղած է «Ազգային Յեղափոխական Ընկերութիւն» անուան տակ։ Այս կազմակերպութեան նպատակն է ոտիպ ժողովուրդը որ դէմ կենայ զինուորագրութեան և ոչ մէկ կերպով զէնք յանձնէ, որպէս զի ի հարկին ինքնապաշտպանութեան դիմէ անով։

Կազմակերպիչները և գլխաւորներն են Զերնոբէլիֆ, Սիմա Ճիֆ եւ Զավտարոֆ վոյվոտները։ Ինչպէս կ'երեւի, այս կազմակերպութեան վերեւումը մեծ համակրանքով ողջունուած է Վատենայի Պուլկար ժողովրդեան կողմէ։

Նոր յեղափոխական կազմակերպութեան առաջին գործն է եղած չրջաբերական մը ուղղել Վատենայի ժողովրդեան։ Այդ շրջաբերականը տարագրած են առժամանակեայ մարմնոյ կողմէ սա վոյվոտ երը. Զերնոբէլիֆ, Բ. Սիմարճիֆ և Զավտարոֆ։

Արդէն երկի գործի սկսած է նոր կազմակերպողները՝ չյանձնել իր զէնքը եւ դէմ դնել զինուորագրութեան։ Տեսնենք մօտ օրէն ինչ նոր լուրեր պիտի ստանանք Վատենայի կողմերէն։

Մակեդոնիոյ մէջ ծնունդ առած հալածանքը և խշտամանգումները, ու հաղարաւոր փախստականներու Պուլկարիա ապաստանիլը, ի հարկէ անտարբեր չպիտի ձգեր պուլկար կառավարութիւնը։

Վերջին օրերս նախարարներ խիստ զբաղած էին։ Լիաբլիֆ և Թաքէֆ սահմանները չրջելով մանրաղնին քննութիւն կատարեցին որպէս զի հրամասուքներ չանցնին և մարտնաման տեղեկութիւններ հաւաքեցին փախստականներէն Մակեդոնիոյ ներկայ վիճակին վրայ։ Իսկ Բարիքօֆ և Մալինօֆ դիւանագիտական գործերով չատ զբաղած են։ Մակեդոնիոյ ներկայ վիճակին վրայ եւրոպական քննութիւն կատարել տալու նպատակին կ'աշխատին։ Քանի մը օրէ ի վեր նախարարները երկար խորհրդակցութիւններ կունենան, բայց որ և է կարեւոր և վերջնական որոշման մը յանգած չեն։ Զար Ֆէրդինանտ որ Եւրոպայէն մէկ քանի օր առաջ վերադարձաւ, խնդրոյն վրայ մանրամասն տեղեկութիւն ուզեց և այսօր Զամբօրիա պարտէզի մէջ նախարարները խորհրդակցութեան հրաւիրած է։ Այս խորհրդակցութիւնները պիտի տեւեն մէկ երկու օր։ Խորհրդակցութեանց գլխաւոր նիւթն է Մակեդոնիոյ ներկայ կացութիւնը, փախստականներու օրէ օր չատնալը և Պուլկարիոյ բանակի դիրքը։ Ինչպէս կը վստահացնեն կառավարական շրջանակներու մէջ, նախարարները Լիաբլիֆ և Թաքէֆ վերջնական քայլ մը առնելու կողմն են և այդ քանը պիտի առաջարկեն Թագաւորին։ Նախարարական խորհրդակցութիւնը զոր ղեկավարած է Զար Ֆէրդինանտ, տեւած է այսօր ամբողջ օր։ Որոշումները բոլորովին գաղտնի կը պահուին. անկարելի է որ և է որոշման մասին կարծիք յայտնել։

Նախարարական Խորհուրդը պիտի զբաղի նաեւ Գուսմանովայի, Կոչովոյի և Բեսոթինսկիի գիծին միացման խնդրով։ Զարը ամենատաքին կուսակցին է միացման։ Այդ գիծին միացման թելադիրները նախարարները արդէն իրենց հետ տարած են Զահ-Ֆօրիայի պալատը, որ տեղի կ'ունենայ ժողովը։

ՄԿՐՏԻՉ ՆՇՐԻՍՏԱՆ

ՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հայ Թատերական Ընկերութիւնը՝ որուն կազմութեան մասին կատարուած ձեռնարկը անցեալ չաբթու թերթերու միջոցով ներկայացուեցաւ հասարակութեան՝ սկսած է արդէն ամէն կողմէ համակրութեան և համաձայնութեան արժանանալ։

Բացի յայտնուած բազմաթիւ չնորհաւորութիւններէ և քաջալերանքներէ, մէկ օրուան մէջ բաւական թիւով անձեր արդեն ազդարարութիւն յայտնած են անդամակցելու կամ օժանդակելու այս ազնիւ նպատակ ունեցող գաղափարին։ [illegible] յայտնողներուն թիւը հարիւրի, հասնի ինչ որ ապահովաբար մէկ քանի օրէն տեղի կ'ունենայ, ընդհանուր ժողովի պիտի հրաւիրուին բոլոր արձանագրուողները և հետաքրքրուողները՝ որպէս զի Ընկերութեան ծրագիրը կազմուի և առաջին հիմնաքարը դրուի։

Փափաքելի էր որ անդամակցելու պատրաստակամութիւն ունեցող ամէն անհատ թերթերու միջոցով իր հաւանութիւնը յայտնէր, կամ ձեռնամուխ անձեր իրենց դիմաղրութիւններն ու առաջարկութիւնները պ. Գրիգոր Տրապարակով։

Մինչեւ հիմակ արձանագրուողներուն ցանկը մէկ քանի օրէն պիտի հրատարակուի բոլոր թերթերուն մէջ։

Ե. Ճ. ՍԻՐՈՒՆԻ

Բերա, 4 Օգոստոս

„ԱՐԵՒԵԼՔ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (86)

ԱՄԻՐԱՅԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

(ՊՈԼՍԱՆԱՆ ՍԵԱՆԳԻ ԴՐՈՒԱԳՆԵՐ)

Գրեց՝ ՍԻՐՈՒԽԱՆ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՄԵՐԺՈՒԱԾ ՍԷՐ

— Մամա, բաւ ան, ասանկներուն չատ երես տաս նէ գլուխդ կելլան. յանդանքը իմա է որ քիչ մը չատ կարեւորութիւն տուի։ Ինչ և է, եղածը եղած է. կը տեսնամ որ գործիդ չիգար նէ կը ճամբես կը լմնայ կերթայ։

— Մեղք է, զաւակս, պատասխանեց մաման, ուելի մարդկային։

Եւ գեղեցիկ առտու մը, բեռնակիրներ եկան Մարկոս ամիրային ապարանքը, որկղներ առին կոնակներն և տարին։ Յետոյ մայր ու որդի, անոնց ետեւէն, առանց մէկուն բան մը ըսելու, թեւ թեւի * ելան գացին։ Դրացիները տեսան այս ելնելութիւնը, բերանաբաց, և չկրցան ոչ է ոչոյ մեկնութիւն տալ։ Մինչեւ իրիկուն գիւղին մէջ լուր տարածուեցաւ թէ տիկին Մարկոսեան և տոքթորը գիւղէն գացած էին։ Քանի մը կիներ, որոնք իրենց կառաղի հետաքրքրութիւնը չկրցան զսպել, պատէպին կողմէն կամաց մը ապարանքին խոհանոցը մտան՝ պառաւ խոհարարուհիին և Կիւլիւկ հանրմին վրայ իմնալու համար, որոնք դժբաղդաբար դէպքի մասին նոյնքան ոգէա էին որքան իրենց դիմողները։

— Քա քուրսկ, մենք ալ պանէ խապար չունինք։ ըսին անոնք. գացին ամա՛ւր գացին չիմանք, վերջերիս բարի ըլլայ։

Մեծաժրրիի չոգենաւով այն օրը մեկնեցաւ տոքթոր Մարկոսեան, լացերուն և հեկեկանքներուն մէջ իր մօրը, որ վերջին վայրկենին ակարացեր էր։ Մուրթը կոխելու մօտ էր երբ հանրմը արտաթափեց և խոժոռ, ոտն դարձաւ։

Յաջորդ օրը, որ իր ընդունելութեան օրն էր, տիկին Մարկոսեան գրեթէ զուարթ չեշտով մը կը պատմէր իր հիւրերուն, տոքթորին մեկնումին պատճառներն ու պարագաները, մանաւորապէս զընդելով սա կէտին վրայ որ իր վերջին գիւղը և ուրիշ գիւղեր Բարիզի բժշկական աշխարհին ծանօթացնելու և միեւնոյն ժամանակ տեղւոյն համալսարանները աչքէ անցնելու համար էր որ տոքթորը այդ ճամբորդութեան համակերպեր էր։

Եւ երկու օր չանցած, ոչ միայն Հ... գիւղին հասարակութիւնը, այլ և ամբողջ Պոլսոյ և Թուրքիոյ հայութիւնը կ'իմանար հայ գիտական աշխարհին վարկը օտարին առջեւ բարձրացնելու ծառայող այս դէպքը, չնորհիւ փութկոտութեանը Արեւմուտք լրագրին, որ իր խմբագիրներէն մէկը չտապեցուց ամիրային աղջկան մօտ, կատարեալ տեղեկութիւններ քաղելու համար տոքթորին այդ տեղափոխութեան չարժառիթներուն և պարագաներուն վրայ։ Խմբագիրը, որ ամէն խ'բաքիրներու պէս աշխարհի սովորական իրերը խաչորացոյցով կը դիտէր, թափ տուաւ իր գրիչին, իր երեւակայութեանը, ճոռոմ և ուռուցիկ ոճով մը ծանուցանելու համար կատանանի արժանաւոր սանին մեկնումը։ Այս առթիւ ծանօթ գիւաբ նորէն փիչուեցաւ, և ապագայ դեռ անծանօթ գիւաբեր յայտարարուեցան։ Խմբագիրը սա վսեմ բառով կը վերջացնէր իր բանեմիրիը. «Թո՛ղ աշխարհ հասկնայ թէ հայը ասանկ հանճարներ ալ կր ծնի։»

Տոքթոր Մարկոսեանին մեկնումը ամիրային տանը մէջ ոմանց ուրախութիւն պատճառեց, ոմանց տխրութիւն։ Խաչո, չգիտնալով ինչպէս յայտնել իր անսահման գոհունակութիւնը, իր սենեակը քաշուելով թեւերը վեր առած կը պարէր։ Կիւլիւկ հանրմ, այդ մեկնումին մէջ իր ազնիւ կանը փրկութիւնը տեսնելով, սիրտքի լայն հառաչանքներ կ'արձակէր, եթէ գիտնար որ այդ մեկնումը փրկութիւն մը ըլլալէ շատ հեռու, իրենց դժբախտութեան բուն շարժառիթը պիտի ըլլար...

Այսպէս ուրեմն ամէն յոյս կորսուած էր Սոֆիի համար։ Հեռացած էր, գուցէ վերջնականապէս, ան զոր սիրած էր եւ զոր, աւա՜ղ, կը սիրէր տակաւին, հակառակ ինք իրեն դէմ մղած պայքարին։ Դեռ երկու շաբաթ առաջ, այնքարիս ամէնէն եռանդուն, անկեղծ, հաւատարիմ սիրահարն էր ան։ Ու հիմա կը մեկնէր առանց մնաս բարով մը իսկ ըսելու իրեն։

Ու գիշեր ցորեկ, իր ազատ ժամերուն, որոնք օրուան մեծագոյն մասը կը կազմէին, լքուած աղջիկը իր սենեկին մխիթարիչ առանձնութեանը մէջ կ'ապաստանէր, հեւք ու հուր տալու համար իր անկարելի ցաւին, ուղղածին պէս դուրս պոռթկալու համար իր հոգիին տանջանքները, բարկութեան, յուսահատութեան, ընդվզումի, ցնչացումի, խռովուած, աւելկոծուած էութեան մը բոլոր հակառակամարտ զգացումներուն ու յուզումներուն մատնուելու համար փոխ-ի-փոխ։ Մինչեւ իսկ, ծայրաթեղ վհատութեան վայրկեաններուն, անձնասպանութիւն մտածեց։ Ի՛նչ բան կը կապէր զինքը այլ եւս աշխարհի։ Ոչի՛նչ։ Ամենակարճ ժամանակի մը մէջ, կեանքի հեշտագոյն բոպէն ապրած էր, դառնագոյնին անցնելու համար իսկոյն։ Այս փոխանցումին մէջ, ուժգին և անակնկալ, իրենին պէս նուրբ, սկար, աղաղուն հոգի մը պիտի ուժասպառ իյնար։

Սակայն, օր մը, այդ առանձնութեան բոլորման մը յանգած չեն։ Զար Ֆէրդինանտ որ երրորդէն մէկ քանի օր առաջ վերադարձաւ, խնդրոյն վրայ մանրամասն տեղեկութիւն ուզեց և այսօր Զամբօրիա պարտէզի մէջ նախարարները խորհրդակցութեան հրաւիրած է։ Այս խորհրդակցութիւնները պիտի տեւեն մէկ երկու օր։ Խորհրդակցութեանց գլխաւոր նիւթն է Մակեդոնիոյ ներկայ կացութիւնը, փախստականներու օրէ օր չատնալը և Պուլկարիոյ բանակի դիրքը։ Ինչպէս կը վստահացնեն կառավարական շրջանակներու մէջ, նախարարները Լիաբլիֆ և Թաքէֆ վերջնական քայլ մը առնելու կողմն են և այդ քանը պիտի առաջարկեն Թագաւորին։ Նախարարական խորհրդակցութիւնը զոր ղեկավարած է Զար Ֆէրդինանտ, տեւած է այսօր ամբողջ օր։ Որոշումները բոլորովին գաղտնի կը պահուին. անկարելի է որ և է որոշման մասին կարծիք յայտնել։

Նախարարական Խորհուրդը պիտի զբաղի նաեւ Գուսմանովայի, Կոչովոյի և Բեսոթինսկիի գիծին միացման խնդրով։ Զարը ամենատաքին կուսակցին է միացման։ Այդ գիծին միացման թելադիրները նախարարները արդէն իրենց հետ տարած են Զահ-Ֆօրիայի պալատը, որ տեղի կ'ունենայ ժողովը։

ՄԿՐՏԻՉ ՆՇՐԻՍՏԱՆ

ՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հայ Թատերական Ընկերութիւնը՝ որուն կազմութեան մասին կատարուած ձեռնարկը անցեալ չաբթու թերթերու միջոցով ներկայացուեցաւ հասարակութեան՝ սկսած է արդէն ամէն կողմէ համակրութեան և համաձայնութեան արժանանալ։

Բացի յայտնուած բազմաթիւ չնորհաւորութիւններէ և քաջալերանքներէ, մէկ օրուան մէջ բաւական թիւով անձեր արդեն ազդարարութիւն յայտնած են անդամակցելու կամ օժանդակելու այս ազնիւ նպատակ ունեցող գաղափարին։ [illegible] յայտնողներուն թիւը հարիւրի, հասնի ինչ որ ապահովաբար մէկ քանի օրէն տեղի կ'ունենայ, ընդհանուր ժողովի պիտի հրաւիրուին բոլոր արձանագրուողները և հետաքրքրուողները՝ որպէս զի Ընկերութեան ծրագիրը կազմուի և առաջին հիմնաքարը դրուի։

Փափաքելի էր որ անդամակցելու պատրաստակամութիւն ունեցող ամէն անհատ թերթերու միջոցով իր հաւանութիւնը յայտնէր, կամ ձեռնամուխ անձեր իրենց դիմադրութիւններն ու առաջարկութիւնները պ. Գրիգոր Տրապարակով։

Մինչեւ հիմակ արձանագրուողներուն ցանկը մէկ քանի օրէն պիտի հրատարակուի բոլոր թերթերուն մէջ։

Ե. Ճ. ՍԻՐՈՒՆԻ

Բերա, 4 Օգոստոս

Ամիրային տանը մէջ ոմանց ուրախութիւն պատճառեց, ոմանց տխրութիւն։ Խաչո, չգիտնալով ինչպէս յայտնել իր անսահման գոհունակութիւնը, իր սենեակը քաշուելով թեւերը վեր առած կը պարէր։ Կիւլիւկ հանրմ, այդ մեկնումին մէջ իր ազնիւ կանը փրկութիւնը տեսնելով, սիրտքի լայն հառաչանքներ կ'արձակէր, եթէ գիտնար որ այդ մեկնումը փրկութիւն մը ըլլալէ շատ հեռու, իրենց դժբախտութեան բուն շարժառիթը պիտի ըլլար...

Այսպէս ուրեմն ամէն յոյս կորսուած էր Սոֆիի համար։ Հեռացած էր, գուցէ վերջնականապէս, ան զոր սիրած էր եւ զոր, աւա՜ղ, կը սիրէր տակաւին, հակառակ ինք իրեն դէմ մղած պայքարին։ Դեռ երկու շաբաթ առաջ, այնքարիս ամէնէն եռանդուն, անկեղծ, հաւատարիմ սիրահարն էր ան։ Ու հիմա կը մեկնէր առանց մնաս բարով մը իսկ ըսելու իրեն։

Ու գիշեր ցորեկ, իր ազատ ժամերուն, որոնք օրուան մեծագոյն մասը կը կազմէին, լքուած աղջիկը իր սենեկին մխիթարիչ առանձնութեանը մէջ կ'ապաստանէր, հեւք ու հուր տալու համար իր անկարելի ցաւին, ուղղածին պէս դուրս պոռթկալու համար իր հոգիին տանջանքները, բարկութեան, յուսահատութեան, ընդվզումի, ցնչացումի, խռովուած, աւելկոծուած էութեան մը բոլոր հակառակամարտ զգացումներուն ու յուզումներուն մատնուելու համար փոխ-ի-փոխ։ Մինչեւ իսկ, ծայրաթեղ վհատութեան վայրկեաններուն, անձնասպանութիւն մտածեց։ Ի՛նչ բան կը կապէր զինքը այլ եւս աշխարհի։ Ոչի՛նչ։ Ամենակարճ ժամանակի մը մէջ, կեանքի հեշտագոյն բոպէն ապրած էր, դառնագոյնին անցնելու համար իսկոյն։ Այս փոխանցումին մէջ, ուժգին և անակնկալ, իրենին պէս նուրբ, սկար, աղաղուն հոգի մը պիտի ուժասպառ իյնար։

Սակայն, օր մը, այդ առանձնութեան բոլորման մը յանգած չեն։ Զար Ֆէրդինանտ որ երրորդէն մէկ քանի օր առաջ վերադարձաւ, խնդրոյն վրայ մանրամասն տեղեկութիւն ուզեց և այսօր Զամբօրիա պարտէզի մէջ նախարարները խորհրդակցութեան հրաւիրած է։ Այս խորհրդակցութիւնները պիտի տեւեն մէկ երկու օր։ Խորհրդակցութեանց գլխաւոր նիւթն է Մակեդոնիոյ ներկայ կացութիւնը, փախստականներու օրէ օր չատնալը և Պուլկարիոյ բանակի դիրքը։ Ինչպէս կը վստահացնեն կառավարական շրջանակներու մէջ, նախարարները Լիաբլիֆ և Թաքէֆ վերջնական քայլ մը առնելու կողմն են և այդ քանը պիտի առաջարկեն Թագաւորին։ Նախարարական խորհրդակցութիւնը զոր ղեկավարած է Զար Ֆէրդինանտ, տեւած է այսօր ամբողջ օր։ Որոշումները բոլորովին գաղտնի կը պահուին. անկարելի է որ և է որոշման մասին կարծիք յայտնել։

Նախարարական Խորհուրդը պիտի զբաղի նաեւ Գուսմանովայի, Կոչովոյի և Բեսոթինսկիի գիծին միացման խնդրով։ Զարը ամենատաքին կուսակցին է միացման։ Այդ գիծին միացման թելադիրները նախարարները արդէն իրենց հետ տարած են Զահ-Ֆօրիայի պալատը, որ տեղի կ'ունենայ ժողովը։

ՄԿՐՏԻՉ ՆՇՐԻՍՏԱՆ

Բերա, 4 Օգոստոս

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Զարին եւ Զարեւիչին Ֆրիտպէրկ (Հէս) այցելութեան լուրը Գերմանիոյ մէջ ցոյցերու տեղի տուած է, որոնք օր մէկ տարակոյս կը թողուն այն նուազ մասերման զգացումներուն վրայ զոր գերման ազգը կը սնուցանէ Ռուսիոյ կայսերական դերդատարին նկատմամբ։ Ֆապիանոքի անունով նկարիչի մը մէկ նկարը, որուն տիտղոսն էր «Զարին երկրին մէջ Ջրդ մը» և որ այս պատճառաւ պաշտօնական կառավարութեան կողմէ արգելքի ենթարկուեցաւ, վերջերս պատրաստ հայթայթեց նշանակալից ցոյցի մը։ Նկարը, Ֆրանքֆորթ փոխադրուելով նկարներու վաճառատան մը առջեւ ցուցադրուած էր իր և առջեւ կը հաւաքէր հնգաքրքիր ամբոխը, որ չէր ծածկեր իր հակակրութիւնը ռուս կառավարութեան և Զարին անձին դէմ։ Ֆրանքֆորթի ոստիկանութիւնը, նախատեսելով Ֆրանքֆորթ քաղաքին մէջ Նիքոլա Զարին հաւանական բնակութիւնը, խնդրեց նկարներու վաճառականէն որ իր խանութին ցուցափեղկէն հանէ այդ զայրացուց նկարը։ բայց չատ ազդու մերժումի մը բախեցաւ և Ֆրանքֆորթցիները կը շարունակեն Ֆապիանոքի նկարին վրայ հիանալ, աղատ ընթացք տալ Ռուսիոյ գործերուն մասին իրենց քննադատութեանց։ Հէսցի երեսփոխանները, իրենց կողմէն, կը պատրաստուին հարցապնդել կառավարութիւնը այն ծախքերու մասին, որ պիտի հարկադրէ Հէսի պիւտէին Զարին անձին շուրջ կազմակերպուելիք անխուսափելի հսկողութիւնը. անոնք կը բողոքեն Պեռլինեան կողմէ վարձատրուած ոստիկան-զինուորներու գործածութեանը դէմ՝ օտար վենապետի մը անձին ապահովութեանը համար. նոյնպէս կը մերժեն հաւանութիւն տալ Ֆրիտպէրկի դղեակին մէջ եղած նորոգութեանց ծախքերուն համար, որոնք Հէսի մեծ դքսութեան պիւտճէին կը ծանրանան։ Սակայն հարցապնդումները չի պիտի սահմանափակուին Տարիտտաի Ներկայացուցիչին մէջ. վճռաբանութիւն մը պիտի յարուցուի նաև Բայխսթակի մէջ Ռուսիոյ վենապետին անձին պաշտպանութեան համար ծառայելիք զինուորներուն ծախքերուն համար։ Մեկուսի բողոք մը չէ որ տեղի պիտի ունենայ, չատ որոշ շարժում մըն է որ կը գծուի, Ռուս վենապետներուն Գերմանիա ուղեւորութեան դէմ որոշապէս թշնամական կարծիքներու հոսանք մը։ Ֆիննանտիոյ մէջ ռուսական քաղաքականութեան վերին ցոյցերը նպաստած են մարի այս վիճակը ստեղծելու համար։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ

Վատիկան հանդուցած չէ թէ անհրաժեշտ համբերատարութիւնը պարտութիւնը վնաս պատճառել չարունակող բացութեանց, մանաւանդ որ քանի մը կարտինալներ այն կարծիքն ունին թէ պէտք է լեռնագունի քաղաքականութեան մէջ, հետեւելի, Սպանիոյ վրայ ձգելով բոլոր մեղքը առնելիք միջոցներու նախաձեռնութիւնը և պատասխանատուութիւնը։ Կարտինալ Մէլրի Ռոֆ, Ռոմ ալ Պլիվէնչիէ ամբասիրելը կը գտնուի, Մարիօ լերան վրայ, որ Վատիկանէ ժամ մը հեռու է։ Վատիկանի քարտուղարը ինքնաշարժ կառքով կերթայ պայծառատեղին՝ առօրեայ գործերը կարգադրելու համար։ Արտաքին գործոց նախարար Կարլոս Բրիէլօ մարտիտան թերթի մը ներկայացուցիչին յայտարարած է թէ Մադրիտի դեսպանին նշանակութիւնը ծանօթ են և ինքնին անարդարանալի. առաւելագոյն պատճառով անհեղի պայման մըն է որ պարտադրած է դասալիքը կամայական նկատել պապական վարչութեան մերժումը բանակցութիւնները չարունակելու համար կրօնական միաբանութեանց կարգերը խնդրին վրայ։ Նախապարը ակնարկութիւն ըրած է նաեւ այն օրինագծին որ կարգելէ կրօնական նոր հաստատութեանց հաստատումը մինչեւ որ ընկերակցութեանց վրայ վերջնական օրէնքը քննէարկուի։ Այդ օրինագիծին եւ առնուրիւն է որ Վատիկան պայման կը դնէ բանակցութիւնները չարունակելու համար։

ՆԵՐՔԻՆ ԳԵԱՆՔԸ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Բ. Դուռը հրաւիրած է պատերազմական նախարարութիւնը, խիստ միջոցներ ձեռք առնելու, նոր հրասխուսմբերու թուրքիա մուտքը արգիլելու համար։ Այդ իմաստով հրամաններ տրուած են Գ. ղօրաքանակի հրամանատարին։

*** Սերբիէն պուլկար հեռագրական գործակալութեան կը հեռագրեն թէ այդ գաւառին մէջ թուրք հրասխուսմբեր երեւան եկած են և ուազակային արարքներ կը գործեն։ Սերբիէն Մէնիք ճամբորդող երիտասարդ Ցոն մը, Ռօյօ Թէմօֆ, այդ հրասխներուն կողմէ սպաննուած է։ Իբր ցոյց, մեծ չքով կատարուած է զոհին յուղարկաւորութիւնը։ Երկու պուլկար գիւղերու բնակիչներուն կողմէ պատուիրակութիւն մը ներկայանալով Մէնիքի գայմագամին, յայտարարած է թէ գիւղացիները ինքզինքին պիտի պաշտպանեն, եթէ երբեք տեղական իշխանութիւնը անզօր գտնուի զսպելու հրասխուսմբերու արարքները։ Գայմագամը յայտարարելով որ բան մը չի կրնար ընել, խորհուրդ տուած է որ գիւղացիները դուրս չելնեն գիշեր ատեն։

*** Սելանիկէն կը հեռագրեն թէ թուրք հրասխուսմբ մը փորձած է յարձակիլ Մարիքաքթանով պուլկար գիւղին վրայ, Սամանաքի կուսակիցները ջարդելու համար։ Գիւղացիները ժամանակին նշմարելով այդ յարձակումը, հրացանաձգութեամբ պատասխանած են։ Երկու կողմերն ալ ոչ եւ է կորուստ չեն ունեցած։ Մէնիքի գաւառակին ուրիշ կողմերն ալ մէկ քանի թուրք հրասխուսմբեր կը գտնուին, Սամանաքին և իր համախոհները սպաննելու նպատակով։ Պուլկար գիւղացիները բողոքագիր մը կը պատրաստեն, կառավարութեան ապաւ համար։

*** Պուլկար հեռագրական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Սելանիկի մէջ առանէ մը ի վեր թշնամական շարժում մը կայ ոչ-իսլամ տարրերուն դէմ։ Օսմ. քօմիթէն ուժ կուտայ ամէն թուրքի, որ գործի կը ձեռնարկէ։ Այդ շարժումը տասնրինգ օրէ ի վեր սկսած է։ Կը հաւատուի թէ մանաւանդ ասիկա[illegible] ազգաբնակներուն վրայ, որպէս զի անոնք գործի մասին յարաբերութիւն չունենան ոչ-իսլամներուն հետ։ Կը դիտուի որ քրիստոնեաներու պատկանող սրճարաններու և օթէլներու յաճախորդները կը նուազին հեռանին։

*** Վարդենայի Պուլկարները յոյներուն խորհուրդ կուտան իրենց զէնքերը չյանձնել, հաւատալով թէ մեծ դէպքեր պիտի ծագին։ Պուլկարները կը խոստանան ազգակցութիւն ընծայել, եթէ երբեք Յոյները մերժեն զինաթափ ըլլալ։

*** Սելանիկի մէջ միթինկ մը տեղի ունեցած է ամէն ազգի պատկանող 600 անձերու մասնակցութեամբ։ Միքֆիրն, քաղաքապետը, պուլկար և յոյն հոգեւոր պետերը մէյմէկ բանախօսութիւն ըրած են, հրասխուսմբերու կազմութիւնը պախարակելով և հաւատալով թէ դասական իշխանութեանց պիտի յանձնուին հրասակ պահողներ։ Ներկաները ծափահարած են բանախօսները։

ՅՈՒՆԱՍԱՆ ԴՈՒՔԹՈՐ

Խան Ժողովը և Սիրոդը, առջի օր, Պաարիարքին նախագահութեամբ գումարուեցան վերջնական որոշում մը տալու համար Ազգ. Ժողովի գումարման մասին։ Նախ կարդացուեցաւ գործակատարին տնղեկագիրը դատական նախարարին հետ ունեցած տեսակցութեան մասին։ Դատական նախարարը յայտարարած է թէ կառավարութիւնը նոր թաղրիր մը կ'ընդունի Ազգ. Ժողովի գումարման խնդրի մասին, պայմանաւ որ պաշտօնական պատգամաւորամբ խմբագրուած ըլլայ։ Պաարիարքը յայտարարեց թէ իր ստացած տեղեկութեան համաձայն, կառավարութիւնը տրամադիր է հաստատելու ընթացք մը բռնելու, եթէ նոր թաղրիրը ընդունելի լեայ։ Նախարարաց Խորհուրդին մէջ նկատուած է նոյնպէս կառավարութիւնը հաշտ վերաբերում մը պիտի ունենայ բոլոր տեսակ խնդիրներու կարգադրութեան մէջ։ Ազգ. Ժողովը գումարելու մասին նախապէս տրուած որոշումը անփոփոխ պահուեցաւ։ Որոշուեցաւ ուրիշ թաղրիր չտալ կառավարութեան, բաւարար նկատելով դատական նախարարին բացատրութիւնները։ Թաղրիրին լեզուն ալ անպատշաճ չդտաւուեցաւ։ Եօտոյ յանձնաժողովներ կազմուեցան, որոնց պաշտօնը պիտի ըլլայ Ազգային Ժողովի գումարման յայտագիրը պատրաստել և Սահմանադրութեան հոդակուռմէն ի վեր փոխանակուած թէղթերէները և թաղրիրները դասաւորելով գիրք մը պատրաստել։

*** Եօնարէն թերթերը կ'ըսեն թէ վիճելի եկեղեցիներու օրէնքը սկսած է գործադրուիլ։ Մինչեւ հիմա Մօսկէնսայի մէջ փակուած եկեղեցիները Պուլկարներուն տրուած են։

ՀԱՄԱՎԷՆՏՆԵՐԸ

Հոմավէնտներու դէմ ղրկուած պինուորները անոնց հետ ընդհարում ունեցած են Բէյլէի մօտ։ Համավէնտները, մասամբ հեծեալ, նախայարձակ եղած են։ Սակայն չկարնալով դիմադրել հեռաւոր կազմի հրացանաձգութեան, ստիպուած են նահանջել։ Կռուի դաշտին վրայ 80 մեռեալ և 14 մի գրած են։ Զինուորներուն կորուստը աննշան է։

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ պատպան տէրութեանց ներկայացուցիչները, խաղաղութիւնը ամրապնդելու համար, գրաւոր յայտարարութիւններ պահանջած են, Կրետացիները երեսփ. ընտրութեանց մասնակից ընելու մասին։ Այդ յայտարարութիւնները արուած են։ Բայց ինչ որ կը կնճռատէ կացութիւնը, սա է թէ տէրութիւնները խուսափելու համար խաղաղութիւնը վերդողող ամէն միջադէպ, մինչեւ յայտարարութիւնը կը պահանջեն Պ. Վենիզէլոսէն, սպառնալով ազդուապէս միջամտել, մերժումի պարագայն։

*** Սպասալ պատպան տէրութեանց դեսպանները Կրետէի գործադիր իշխանութեան մօտ գիտցուներ ըրած են՝ կրետական պետերու երեսփ. թեկնածութիւնը մէկդի դնելու։ Կղզիին գործադիր իշխանութիւնը հաւանութիւն յայտնած է։

*** Անգլիոյ, Ռուսիոյ և Ֆրանսայի գործակատարները Աթէնքի կառավարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրած էին Կրետացիներու երեսփ. թեկնածութեան առաջ բերելիք վտանգներուն վրայ։ Կառավարութիւնը պատասխանած է թէ իր ձեռնհասութենէն վեր է այդ խնդիրը, բայց թեկնածուներուն պիտի հաղորդէ պատպան տէրութեանց յայտարարութիւնը։

*** Միւսլիմական կուսակցութեան օրկանները վատգաւոր կը նկատեն Պ. Վենիզէլոսը։ Այդ թերթերը կը յայտարարեն թէ Պ. Վենիզէլոս իր խորհի թագաւորութիւնը տապալել և հանրապետութիւն հռչակել։ Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը մօտ օրերս կը նկատէ Նորկիոս թագաւորին գահընկեցութիւնը։

ՊԱՏՈՒԱՆԱՏԵՂՆ

Ականակուռ Իթթիխարի պատուաւոր անդամը արուեցաւ գահատանգ իշխան Եւսուֆ Իզզէտտին էֆ.։

ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՄԷՏՏԻՆԻՒ ՄԷՋ

Ատենէ մը ի վեր Մէտինէի մէջ տիրող անդորրութիւնը խանգարուած է վերջերս։ Ահմէտ Խալիլ անուն չեղի մը, որ պաշտօնակ եղած էր իր ապօրինի գործերուն պատճառաւ, իր կուսակիցներուն գլուխը անցած, կառավարութեան դէմ սպառնալիքներ կ'ընէ և յայտարարած է որ երկաթուղիի գիծը պիտի քանդէ։ Նախկին կառավարիչ Պ-ին փաչա պատուիրակներ ղրկած է Խալիլի մօտ, անոր պահանջումները հակակալու համար։ Խալիլ կ'ուզէր չեղիս ըլլալ նորէն, որոշ պայմանաժամ մը տալով և պահանջելով որ 500 ոսկի տուրի անմիջապէս։ Պ-ին փաշա այդ պայմանները ընդունելով՝ վճռած է լիրեալ գումարը։ Խալիլ Մէջքէ դարձած է, բայց հոն իրեն յայտարարուած է թէ չէր կրնար չեղիս ըլլալ, իր գէշ ընթացքին պատճառաւ։ Սակայն Խալիլ նորէն սկսած է սպառնալիքներ ընել կառավարութեան։ Բայց չատ քիչ թուով հաւատացողներ կրցած է գտնել։ Տեսնելով որ չպիտի կրնայ արքանակներ գտնել, յայտարարութիւն մը հանած և անոր մէջ ըսած է թէ հաւատացող շահուն համար կ'աշխատի։ Այսպէս՝ իր համախոհներուն թիւը աւելցնելով՝ անցեալ ամսուն 19ին յարձակում գործած է Մէտինէնէն երեք ժամ հեռու գտնուող գինուորական կայանին վրայ։ Հրասակները պաշարած են այդ կայանը։ Օգնական զօրուղը հասած ըլլալով՝ հրասակները հրաժարուած են նահանջել ուրիշ ժամ տեղ մը կռուելէ մը յետոյ։ Բազմաթիւ մահուններ ձգած են ապատամբները։ Զինուորներու կորուստն է երկու մեռեալ և երկու վիրաւոր։ Կռուի միջոցին սոսկալի աղմուկ մը կար։ վախնալնը հինգ ատիճան ցոյց կուտար ջերմաչափը։ Քանի՞ զինուորներ արեւաբարկէ բռնուելով՝ չորսմտուած են։ Խալիլ, հակառակ իր պարտութեան, ձեռնթափ չէ եղած ապաստանելու։

ԲՕԼԵՐԱՆ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Բեռլերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ քաղերան հետզհետէ կը տարածուի Ռուսիոյ մէջ, հակառակ կառավարութեան կողմէ ձեռք առնուած միջոցներուն ընդդէմ այդ անոնի համաճարակին։ Այս միջոցիս քաղերէն 80,000 հոգի բռնուած են Ռուսիոյ մէջ։ Օսմ. կառավարութիւնը նախազգուշական միջոցներ ձեռք կ'առնէ։

ԹՈՒՐՔ ՍՊԱՆՆԵՐԸ ԱՒՍՏՐՈՒՈՅ ՄԷՋ

Նոյն Ֆրայի Բրեսէ աւտրեհունգարական բանակին մէջ ուսումնասիրութիւն կատարող թուրք սպաներուն և մասնաւորապէս Վիէննայի օսմ. դեսպանատան զինուորական կցորդ գնդապետ Իսմայիլ Հագգը պէյի ապաւորութիւնները քաղած է։ Նոնանակ թուրք սպաներուն կարծիքներուն ամփոփումը. «Հոս գալով մեր նպատակը եղած է ուսումնասիրել աւտրահունգարական բանակին մէջ նշանառութեան մեթոտները և դրութիւնը։ Մենք արդէն գիտենք գերմանական դրութիւնը. մենք ալ ունինք նշանառութեան վարժարան մը, զոր կը վարէ գերման սպայ մը։ Եղերը էր ուսումնասիրել Աւստրա-Հունգարիոյ մէջ նշանառութեան դրութիւնը և գործնական կանոնները, տեսնելու համար թէ ո՞ր դրութիւնը յարմարագոյն է մեր բանակին համար։ Մեզի հետ ծանօթութեանց և փորձառութեանց պաշար մը կը տանիք։ Երկու չարաթ ապրեցանք աւտրեհունգարացի սպաներու մէջ, փոխեցինք մեր գաղափարները, տարբերանք դիրաւ յարգել, թանկագին բարեկամութիւններ ստեղծեցինք։

ՅԵՂԵՐՈՒ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄԸ

Պարարի կուսակալը Բ. Դուռ քաղուած հեռագրով մը կը ծանուցանէ թէ արիւնոտի կռիւ մը ծագած է Էլ-Զիւէի մէջ, քանի մը ցեղերու միջև։ Երկու պատերազմիկ կողմերն ալ մեծ կորուստներ ունեցած են։ Ցեղական իշխանութիւնները ամէն միջոց ձեռք առած են՝ նոր ընդհարումներու առաջքը առնելու համար։

Ա.ՀԱՐԷՑ ԲԻԶԱ ՊԷՅ

Երեսփ. Ժողովի նախագահ Ահմէտ Բրիզա պէյ, Նիկոմիդիոյ երեսփոխան Միւֆիտ պէյի հետ, մասնաւոր կառախումբով Իզմիր հասած և իր հօր՝ Ալի պէյի գերեզմանը այցելած է։ Իզմիրի կայարանին մէջ Ահմէտ Բրիզա պէյ և Միւֆիտ պէյ մեծ պատուով ընդունուած են։

ԹՈՒՐԳԻՍ ԵՒ ԴԱԲԱՏՍԱ.

Նէֆքլու իշխանին կողմէ պատասխան մէջ ի պատիւ Հիւսէյին Հիլմի փաչայի արուած հաղկերոյթին ասեն սա բաժակաճառը արտասանած է իշխանը. «Ահմ. Սուլթանը ձեզի յանձնելով իր շնորհաւորութիւնները և մաղթանքները ինձի յայտնելու պատուոյն, թարեհաճեցաւ մասնաւոր համակրութեան և բարեկամութեան ապացոյց մը ընծայել։ Զգամ կրնար բացատրել թէ որքան զգածուած եմ և սիրտս որ ասիճան լեցուած է ուրախութեամբ ու երախտապարտութեամբ՝ հանդիպ լուսամիտ վենապետին։ Բարձրապատիւ ազգ, հանեցէք ձեր օգուտապատ վենապետին մօտ պերճախօս թարգմանը հանդիսանալ բարեկամութեան, հիացումի և յարգանքի այն անայլայլ զգացումներուն, զորս կը տածեմ անոր նկատմամբ։ Լսէք ձեր վենապետին թէ մեծ շանագրգռութեամբ և հաճոյքով հետեւած եմ կայսրութեան մէջ պատահած վերջին իրողութիւններուն։ Ամենայնիւ բաղձանքներ կը յայտնեմ յաջողութեան համար և ներքին գործունկոութիւն մը զգացած եմ, տեսնելով որ Նոր Թուրքիա յառաջդիմութեան մեծ ճամբուն վրայ կը գտնուի, որով պիտի ապահովուի անոր ապագան։ Ձեր բարձրապատուութիւնը ամէն անձէ աւելի կրնայ իմ խօսքերս հաղորդել Ն. Վենապատուութեան, քանի որ մեծ դեր մը կը կատարէք կայսրութեան վերանորոգումի գործին մէջ։ Իմ երկիրս անգրդուելիօրէն ապագրուած է սա փափաքով. իբր թանկագին երաշխիք մը պահպանել այն բարեբաստիկ բարեկամութիւնը, որ ձեր օրգուտապատ վենապետը ինձի հետ կը զոդէ։ Բաժակս կը պարպեմ Վեհ. Սուլթանին և անոր երջանկութեանը ու իր ժողովուրդներուն բարգաւաճումին ու բարօրութեանը համար։»

ՍՊԱՆԻԱՅԻ ԵՒ ԴԱԲԱՏՍԱՅԻ.

Նէֆքլու իշխանին կողմէ պատասխան մէջ ի պատիւ Հիւսէյին Հիլմի փաչայի արուած հաղկերոյթին ասեն սա բաժակաճառը արտասանած է իշխանը. «Վեհ. Սուլթանը ձեզի յանձնելով իր շնորհաւորութիւնները և մաղթանքները ինձի յայտնելու պատուոյն, թարեհաճեցաւ մասնաւոր համակրութեան և բարեկամութեան ապացոյց մը ընծայել։ Զգամ կրնար բացատրել թէ որքան զգածուած եմ և սիրտս որ ասիճան լեցուած է ուրախութեամբ ու երախտապարտութեամբ՝ հանդիպ լուսամիտ վենապետին։ Բարձրապատիւ ազգ, հանեցէք ձեր օգուտապատ վենապետին մօտ պերճախօս թարգմանը հանդիսանալ բարեկամութեան, հիացումի և յարգանքի այն անայլայլ զգացումներուն, զորս կը տածեմ անոր նկատմամբ։ Լսէք ձեր վենապետին թէ մեծ շանագրգռութեամբ և հաճոյքով հետեւած եմ կայսրութեան մէջ պատահած վերջին իրողութիւններուն։ Ամենայնիւ բաղձանքներ կը յայտնեմ յաջողութեան համար և ներքին գործունկոութիւն մը զգացած եմ, տեսնելով որ Նոր Թուրքիա յառաջդիմութեան մեծ ճամբուն վրայ կը գտնուի, որով պիտի ապահովուի անոր ապագան։ Ձեր բարձրապատուութիւնը ամէն անձէ աւելի կրնայ իմ խօսքերս հաղորդել Ն. Վենապատուութեան, քանի որ մեծ դեր մը կը կատարէք կայսրութեան վերանորոգումի գործին մէջ։ Իմ երկիրս անգրդուելիօրէն ապագրուած է սա փափաքով. իբր թանկագին երաշխիք մը պահպանել այն բարեբաստիկ բարեկամութիւնը, որ ձեր օրգուտապատ վենապետը ինձի հետ կը զոդէ։ Բաժակս կը պարպեմ Վեհ. Սուլթանին և անոր երջանկութեանը ու իր ժողովուրդներուն բարգաւաճումին ու բարօրութեանը համար։»

ՍՊԱՌՆՈՒԹԻՒՆ ՈՒՂՂԻՒՈՐԻՈՒԹԻՒՆԸ

Մարիէնպատէն կը հեռագրեն թէ եպարքոս Հագգը փաչա, առջի օր, կոմ Իլէնթալի հետ երկար պատգամ մը կատարած է կուրդով։ Հագգը փաչա երկկ ճամբայ պիտի ելլէր դէպի Վիէննա։ Ճանփա պէյ Մարիէնպատ հասնելով Պերլինէն, տեսակցութիւն մը ունեցած է եպարքոսին հետ։ Ֆրենհենպլաթ Հագգը պէյլի և գոսա Երէնթալի տեսակցութեան վրայ խօսելով կ'ըսէ թէ երկու պետական մարդիկը առիթէն օգուտ քաղած են՝ իրենց հայացքները պարզելու համար ամենակարեւոր խնդիրներու վրայ։ Տեսակցութիւնը չատ սիրալիր եղած է և կը համապատասխանէ Թուրքիոյ ու Աւստրիոյ-Հունգարիոյ միջեւ գոյութիւն ունեցող լաւ յարաբերութեանց։

ԴՈՐԾԱԳԱՌԻԼ

Պրուսայէն կը հեռագրեն թէ մասնաբաններու գործաւորները ընդհանուր գործադուլ հռչակած են։ Բանթողներու կողմէ ցոյցեր կազմակերպուած են։ Քաղաքին մէջ անդորրութիւն կը տիրէ։

ՍԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ

Պերլինի Նացիոնալ Զայթունկ լրագրի մէկ խմբագրին հետ ունեցած տեսակցութեան մէջ երլիական նախարար Ճ-սվիտ պէյ չատ լաւատես գաղափարներ յայտնած է Թուրքիոյ վերակազմութեան վրայ։ Երկրին բարգաւաճման համար ամէն բանէ առաջ անհրաժեշտ են վճռական ռազմաւորութիւնը, երկաթուղիներու և ճամբաներու շինութիւնը։ Մինչեւ ազգային մեծ գիներու միացումն ալ ի սարմագիտակ գիներու միացումը Բաւմկլիի երկաթուղիին հետ։ Կառավարութիւնը ամէն ջանք պիտի ընէ՝ երկրին ներքին անդորրութիւնը պահպանելու համար։ Մակեդոնիոյ դէնճափոխութիւնը օրինաւորապէս կը կատարուի և կառավարութիւնը խաղաղացման գործին կը ձեռնարկէ անաչառօրէն։

*** Եկեղեցական նախարար Ռաֆիա պէյ այս կիրակի օր Պոլիս կը ժամանի։

ՀՕՐԱՆԻՆ ԱՊՈՍՏԱՄԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Վերջին լուրերու նայելով, Տիրիպոլիները յարձակած են Թասաթ գիւղին վրայ։ Հարիւր հոգիի չափ սպանած են, որոնց երեսունը կին։ Նոյնպէս կարաւանի մը վրայ յարձակում գործելով՝ բոլոր ուղեւորները սպանած են։

*** Ճիզէի, Սէհվէի, Սէմէնի և Սէհաքիէի ցեղերը Տիրիպոլիներու միացած են, որով ըմբոստներուն թիւը 20,000ի բարձրացած է։

ՆԻՒՐՈՊԱ ՂԸՆՈՒՆԻՔԻՑ

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ

Կրթական նախարարութեան պաշտօնական մէջ կազմուած յանձնաժողովը 45 ուսանողներ պիտի ընտրէ, ներքսպա ղրկելու համար։ Այդ ուսանողներին 5ը Պոլսէն և 40ը գաւառներէն պիտի առնուին, մրցման քննութիւն մը կատարելէ յետոյ։ Կրթական նախարար Էմրուլլահ էֆէնտի Ներքսպա այցելութեան մէջ ոչ-իսլամ պիտի ելլեն ուսանողներէն ոմանք և նախարարին այցելած վարժարանները պիտի տեղաւորուին։

ԹՈՒՐԳԵՆԻՊԱՐՈՒՆԻ

ՍԱՀՄԱՆԱԳԻԾԸ

Մէկ քանի օր առաջ նոր միջադէպ մը պատահած է Թուրքեւպարսկի սահմանագծերին վրայ։ Պարսիկներ սահմանագիծը անցնելով՝ օսմ. հողը մտած են Վանայ կողմէն, ուր ընդհարում մը ունեցած են վաչկատուն Թուրքցիներու հետ։ Երկու կողմէն կորուստները մեծ են, բայց մանրամասնութիւնները կը պակսին։

ԿՈՒՍՏ. ՆՈՒՐԻ

Սուլթանը 10,000 ոսկի նուիրած է Պէյլօղլի կոչիկի գործարանին։ Այդ գումարը պիտի վճարուի ամիսը 1500ական ոսկի հաշուով։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐԸ

Գերմանիայէն գնուած երկու լաստաւորները Պոլիս ժամանման առթիւ փոխանակ ընդունելութիւն մը պիտի կատարուի։ Օսմ. նաւատորմը մինչեւ Պէյքոյի ծովախորշը պիտի դիմաւորէ, ուր յանձնումը պիտի կատարուի։ Մինչեւ հ. Պոլիս պիտի ուղեկցի երկու զրահաւորներուն։ Հանդիսատեսներու համար ալ չոգեաւոր պիտի վարձուին, որոնք մինչեւ Մարմարա պիտի երթան։

*** Սատիկեարը Միլիէր Թորքիանալեանը և Սուլթանհիսար ու Տեմիրհիսար Թորքիանալեանը Ոսկեղջիւր մտան, նորոգութիւն կրելու համար։

*** Ծովային նախարարութիւնը նրամայած է նաւատորմի վերին հրամանատարին՝ նաւաղներ պատրաստել Գերմանիայէն գնուած երկու զրահաւորներուն համար։

ՕՍՄ. ՓՈԽԱՌԱՒՈՐԻՆԸ

Պերլինէն նոյն Ֆրայի Բրեսէի կը տեղագրեն թէ տեղւոյն երմտական շրջանակներուն մէջ շրջած զրոյցին նայելով, օսմ. նոր փոխառութիւնը վերջնականապէս չէ ընդունուած տակաւին։

"ԱՐԵՒԵԼՔ"ի ԹԵՐԹՕՆԸ (22)

ՍՄԲԱՏ ԲԻՒՐԱՏ

ՁԵԹՈՒՆԻ ՀԱՒԱՏՔԸ ԿԱՄ ՁՕՐԱՆՈՑԸ, ՁՕՐԱՆՈՑԸ...

ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆ 4 ԱՐԱՐ

(ԴՐՈՒԱԴ ՄԸ 1895Ի ԱՊՈՍՏԱՄԲՈՒԹԵՆԷՆ)

ԵՐՐՈՐԴ ԱՐԱՐ

ՊԱՏԿԵՐ

Բերդուս գեսակին եղերը, ճահճատարտեն վերջը. հոս հոն, վիրաւորեր կը հանդան ու դիակներ կը պառկին. հեռուն, դիմացեն։ բլուրներու վրայ կը վազվզեն զօրերու ջոկատներ, մերթ ընդ մերթ հրացեն պարպելով դէպի գեսակին եղերը։ Ասդին, գեսեզերեայ մենաւոր ծառի մը տակ, խաչեր հեռեայինն ադիկը Զարան, նոնինեն Զալլաթի նեստածը, հեւարձակ, յոգնաառաչ, անգլուխ դիակի մը վրայ հակած, ողբեր կը հիւսէ։

Զարման (դիակին վրայ հակած.— Ո՞ր անիծեալ ձեռքը մարեց արեդ, Զալլա՛դ խաւարեցո՛ւց իմ աստղս, ո՞վ իմ սրտիս ցանկացածը, իմ կանանչ կարիճս, հասաստաղուկ ու քաջամարտիկ Զալլա՛դս, ա՜խ արդեօք ո՞ր անօրէն, ո՞ր անմաւան, ո՞ր անագորոյն գազանին ձեռքը ինկած ես հիմա, պաչեցի գլուխ իմ սիրականիս... Խօսէ՛, ըսէ՛, բայց ի՞նչ կ'ըսես, ուր է գլուխդ, իմ անուշիկ Զալլադս, լանկարծ ցնցուելով ու գլուխը վեր առնելով ու ոտի ելելով) ա՜խ, ա՜խ (մատովը ցոյց տալով դիմացի բլուրներուն վրայ բռնամի բանակը) ցեցի վրայ անցուցած, դրոշակի մը պէս, յաղթութեան աւարի մը պէս ձեռքէ ձեռք կը թռցնեն քեզ, ո՛վ իմ սիրական, ո՞վ պաչեցի գլուխս իմ նահատակիս. (ու կը փղձկի, դարձեալ կը ծռի անգլուխ իրանին վրայ, համբոյրներով կը ծածկէ կուրծքը) դու ալ չկաս, մեռա՞ր դուն, յաւիտեա՞ն մեկնեցար, ի՛մ սիրականս, իմ հոգիս, ի՛մ կեանքս, Զալլադ, Զէյթունի հպարտ սարերուն արծիւը. այո՛, յաւիտեա՞ն մեկնեցար, գոնէ, վերջին անգամուան համար, չտնչդ ծծէի ու բացաւոր աչքերուդ նայուածքին մէջ թաղուէի, խորասուզուէի, երանութեանս արիւը. մարեցա՞ր յաւիտեան, և խաւարեցի՞ր արեւս, գոնէ՝ մէկ անգամ, մէկ անգամ միայն իրարու հանդիպէին մեր աչքերը, սակայն, աւա՜ղ ցնորիք է ցնորիք... Ո՞ւր է գլուխդ, պաչեցի՛ գլուխդ իր. գեռուզ մազերովն, ո՞ւր է ճակատդ, ուր կը լողար իմ ապագան աչքերդ, ուր կ'ապրէր իմ սէրս, գլո՛ւխդ, գլո՛ւխդ, ա՜խ, գլո՛ւխդ, իմ դժբաղդ սիրական...։

(Այս միջոցին խաչեր հեռեան եւ Աղասի, բանի մը կտրիճներով, կ'անցնի մոռի կի պէս գեսակին եղերէն եւ յանկարծ, Զարմանը տեսնելով, կանգ կ'առնեն անոր գլխուն վրայ։ մինչ Զարման իր թախծոտ եռագանիին մէջ ընկղմած, բան մը չը նշմարեր եւ կը շարունակէ իր ողբը) ո՜վ պաչեցի գլուխս իմ Զալլադիս...։

Խաչեր հեռեա (փղձկելով).— Աղջի՛կս, Զարմա՛ն, առենը չէ՛ լալու, կռուելո՛ւ առեն է, կռուելո՛ւ, թշնամին անա՛ կուգայ...։

Զարման (արցունքոտ աչքերով, յուսահատական ձիչ մը փրցնելով).— Հա՛յր, հա՛յր, ո՞ւր է Զալլադս, ո՞ւր տարիր կորիճս։

Խաչեր հեռեա (ինքզինքը զսպելով).— Աղջի՛կս. առենը չէ՛ լալու, թշնամին մօտեցաւ...։

Աղասի. (Զարմանին) — Հերոսուհի՛, անա՛ ասպարէզը, լուծէ՛ սիրականիդ վրէժը, սիրականիդ, որ իր կեանքը զոհեց ազատութեան ճամբուն մէջ...

Զարման. (դիակը գեթինը թողլով այնպես ու նետուելով առաջ) .— Ձիս մի՛ փնտռէք, հա՛յր, մի՛ փնտռէք զիս. ես կը մեկնիմ, գեռապին միւս եղերքը, հո՛ն է, հո՛ն է վրէժխնդրութեան վայրը, հո՛ն է Զալլադիս տեղը։ (Ելլելով իր առջեւի դիակը).— Ինչ եղաւ, ինչ եղաւ Նորաշխարհեանը...

Խաչեր հեռեա.— Վիրաւորուեցա՛ւ, աղջիկս, սրունքէն զարնուեցաւ, սրունքէն։

Զարման (նեղնեռեալ մոռնալով իր վիշտը).— Ուրեմն ինչո՞ւ կեցեր կը սպասեր. չերթա՞նք, չերթա՞նք, հա՛յր, վրէժը չը լուծե՞ք. ա՜խ, թողէ՛ք զիս, թողէ՛ք երթամ, անցնի՛մ գետակէն, թշնամի բանակին մէջ նետուիմ ու անմոռան Զալլադիս տեղ գտնէ մէկ քանի գլուխներ զատե՛ իրենց վիզէն...։

Խաչեր հեռեա.— Ապրի՛ս, աղջի՛կս, ապրի՛ս, մոռցի՛ր Զալլադիդ կորուսածը, ան անմահ է, անմահ, հայրենիքի նահատակներուն կարգը գաստեցաւ. մենք հիմա՛ պէտք է լուծենք իր վրէ՛ժը...։

Աղասի. (Զարմանին) — Հերոսուհի՛, անա՛ ասպարէզը, լուծէ՛ սիրականիդ վրէժը, սիրականիդ, որ իր կեանքը զոհեց ազատութեան ճամբուն մէջ...

Զարման. (դիակը գեթինը թողլով այնպես ու նետուելով առաջ) .— Ձիս մի՛ փնտռէք, հա՛յր, մի՛ փնտռէք զիս. ես կը մեկնիմ, գեռապին միւս եղերքը, հո՛ն է, հո՛ն է վրէժխնդրութեան վայրը, հո՛ն պիտի ցոյց տամ թէ Արեգին գիւղի պարզ աղջիկ մը, ինչպէս գիտէ փոխարինել թշնամին հարուածները...։ (Զարման կը փորձէ մեկնիլ, հայրը կը բռնի զինքը, մինչ Աղասի կ'

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

ՄԱՀԱՓՈՐՁ. ՍԷՒԼԻՊ ՄԷՋ.— Յուլիս 31ին, Սքիւպի մէջ, Նիքոլա Միքրովիչ անուն գարատաղի հաղարապետի մը վրայ մահափորձ կատարուած է Օթել Էմբերիալի մէջ։ Ոճրագործը ննջասենեակ մտնելով՝ դանակի հարուածով մը վիրաւորած է հաղարապետը և խոյս տուած է։ Հաղարապետը, ծանրապէս վիրաւորուած, չարաչարծը հնտատնդած է։ Սակայն օթելին սպասաւորը թոյլ չէ տուած որ հետապնդէ զայն։ Այդ սպանութիւնը զուտ քաղաքական հանգամանք ունի։ Մինթրովիչ հաղարապետը Դարատաղէն Թուրքիա խոյս տուած է, Վասովիչի գործին առթիւ մահուան դատապարտուած ըլլալուն համար։ Ոճիրկանութիւնը կատարելի ուղեւոր մը ձերբակալած է։

ՍՈՆԴ ՀՐԴԵՀ ՍՍԼԱՆԵԼԻԷ ՄԷՋ.— Անցեալ կիրակի գիշեր հրդեհ ծագելով Սելանիկի կառավարչական պաշտօնատունէն, որած են կառավարչատունը, Թղթակցութեանց, մարդանամարի գիւանները, իճրա տարիէնին, Թափու տարիէնին, հեռագրատունը, նամակատունը, Շէրիի դատարանը, բէմիի գրասենեակները, ոստիկանատունը, մէկրէսէին մէկ մասը, արճարան մը, օթել մը, տուն մը և ժամացոյցի աշտարակ մը։ Պաշտօնաթուղթերու մէկ մասը դժուարաւ ազատուած է։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Առջի առատ, Բէրա, Թարլա պաշը, հանը, չինութեանց ճարտարգէտ Բիւշի դէմ մէջ դեր հրազէնով անձնասպան ըլլալ փորձեց։ Վիրաւորին վիճակը ծանր է։ Բիւշի սէյ անձնական գործի մը համար անձնասպան եղած է իր կատակիրին համար։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

ԲՈՂՈՔԱԳԻՐ

ՀԱՆՐ. ԹԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Պարոն Ընդհ. Հիւպատոս,

Մենք ստորագրեալներս, Ուէսթէլ, Բիրընիրը և ընկ., բրիտանական հպատակ, Մախսուսէի Ընկերութեան գիծերուն մեր նաւերուն ընկերները, ներկայիս՝ կ. Պոլիս հասատատուած, Դալաթիա, Առաջէ խան, պատիւ ունինք հետեւեալը պարզելու։

Յուլիս 22/4 օգոստոս թուականը բողոքագիր մը ստացած ենք, որով տեսերական և հանրօգուտ չնութեանց նախարարութիւնը կը պնդէր թէ մեր յանձնառութիւնները չէնք կատարած՝ մեզի տրուած առանձնաշնորհումը իրականացնելու համար։ Ցիշեալ նախարարութիւնը մեզէ կը պահանջէր այդ յանձնառութիւնները գործադրելու 15 օրուան պայմանաժամի մը մէջ, բողոքները հաղորդելու թուականէն սկսեալ։ Հակառակ պարագային՝ մեզի կրնայ դատ մեր մենաշնորհի իրաւունքներէն զրկել։ օսմ. կոյս. պանդքի մէջ դրուած երաշխաւորութեան գումարը գրաւել և նոյն իսկ վնասի հատուցումի պահանջել մեզէ՝ մեր յանձնառութիւնները չգործադրելնուս համար։

Այդ եզրակացութեան յանգելու համար, առեւտրական և հանրօգուտ չնութեանց նախարարութիւնը չատ անկատար կերպով կը պարզէ այն պայմանները որոնք կը գտնուին մեր մենաշնորհի վերաբերեալ կայս. իրատէին և մեր ու ցիշեալ նախարարութեան միջև փոխանակուած պայմանագրութեան մէջ։ Հոն որոշակի նշուած են երկու պայմանագիր կողմերուն ստանձնած յանձնառութիւնները։

Այդ պայմանագրութեան Ե. յօդուածին համաձայն, պարտաւոր էինք օսմանեան անանուն ընկերութիւն մը կազմելու, նաւագնացութեան գիծեր շահագործելու, մենաշնորհի կայս. իրատէն մեզի հաղորդուելէն սկսեալ մինչեւ հինգ ամիս։

Միւնոյն յօդուածին մէջ կառավարութիւնը հաստատ կերպով և առանց վերապահումի յանձն առած էր գնելու Օսմանցիներուն չծախուած բոլոր անուանական արժեթուղթերը, եռեհ ամսուան միջոցին, արժեթուղթերը պաշտօնական տոյաբերութեան հանելու բուականին հաւատելով։

Մենաշնորհի իրատէն 1909 հոկտեմբեր 21ին (Հ. Տ.) պաշտօնապէս մեզի հաղորդուած ըլլալով, առառաւելն 1910 մարտ 21ին պարտ էինք կազմել անանուն ընկերութիւնը։

Այդ ընկերութիւնը օրինաւորապէս կազմելու համար երկու պայմաններու պէտք կար. պայմանագրութեան Ե. յօդուածին համաձայն.Ա. ընկերութեան դրամագլուխը կազմող և իւրաքանչիւրը մէկ ոսկի արժէք ունեցող տրոյզ 900,000 արժեթուղթերու ստորագրութիւնը և այդ դրամագլխին հարիւրին 10 վճարումը։

1910 Փետրուար 1/14ին իսկ հանրագուտ չնութեանց և առեւտրական նախարարութեան մատուցինք խնդրագիր մը, որուն մէջ կը յայտարարէինք թէ 1909 Դեկտ. 19ին պաշտօնապէս ծանուցած ենք օսմանեան հպատակներու համար յատկացուած 550,000 անուանական բաժնեթուղթերու հրապարակ հանելիւր, թէ 213 000 բաժնեթուղթ Օսմանցիներու կողմէ ստորագրուած էին մինչև այն թուականը, թէ միւս կողմէն՝ մեր բաթեկամները ստորագրած էին 350,000 իսկ բաժնեթուղթեր, թէ մեր խնդրագրին կը միացնէինք այս զանազան ստորագրութեանց վերաբերեալ արդարացուցիչ թուղթերը, ինչպէս նաև դրամագլուխին մէկ տասներորդ մասին համարժէք 90.000 օսմ. ոսկի գումարի մը վճարումը, թէ օսմ. կառավարութիւնը պարտաւոր էր ի պաշտօնէ ստորագրել օսմանցիներու կողմէ չստորագրուած բաժնեթուղթերը, կը խնդրէինք նախարարութենէն ընկերութիւնը վերջնականապէս կազմուած նկատել և մեզ արտօնել շահագործել գիծերը, և չահագործութեանը ձեռնարկել։

Նախարարութիւնը մերժեց ընկերութեան վերջնական կազմութիւնը ճանչնալ այն պարագայով թէ իրականացուած կազմութիւնը կարելի էր կատարուելու կողմէ օսմանցիներուն չծախուած բաժնեթուղթերուն իրական գնումէն և այս բաժնեթուղթերու տասներորդ մասին վճարումէն յետոյ միայն։

Ինչպէս վերը ցուցի՝ բաժնեթուղթերը պաշտօնապէս պիտի հրապարակ հանէինք 1909 դեկտ. 19ին։ Ուրեմն էն ուշը 1910 մարտ 9ին է որ Օսմ. կառավարութիւնը պարտաւորուած էր, պայմանագրութեան համաձայն, գնել այդ բաժնեթուղթերը։

Հարկադրուեցանք ապասել մինչեւ այս թուականը, բայց կառավարութիւնը ի վիճակի չեղաւ բաժնեթուղթերը գնել նոյն թուականին։ Կերեւի թէ այս գնումը պիտի ձգէր վրայ ազդէլուն նախարարութեան վրայ պարտականութիւն կը ծանրանար օսմանեան Խորհրդարանին հաւատնելիութիւնը ստանալ այս մասին։

Առաջին անգամն է որ այսպիսի վարկերացումի մը անհրաժեշտութեան վրայ կը դառնար խնդիրը։ Ոչ Կայսերական Մէրմանին մէջ, ոչ ալ պայմանագրութեան մէջ, օրէնսդրական իշխանութեանց կողմէ կարելի միջամտութեան մը վրայ խօսուած չէ։ Ուստի այդ ձեւակերպութիւնը բնաւ չէր վերաբերեր մենաշնորհին ոչ իրաւն, այլ միայն հանրօգուտ չնութեանց և առեւտրական նախարարութեան։ Այս նախարարութիւնը խնդիրը Խորհրդարանին առաջեւ հանեց 1910 մարտ 16/29ին, այսինքն տասը օր յետոյ այն թուականէն, ուր պարտաւոր էր գնել բաժնեթուղթերը։ Խորհրդարանին հաւանութիւնը և դայն վաւերացնող Իրատէն ստացուեցաւ 21/5 յունիսին, այսինքն երեք ամիսն աւելի եռաբ այն թուականէն ուր, յանձնառութեանը համաձայն, նախարարութիւնը պարտաւոր էր գնել օսմանցիներուն չի ծախուած անուանական բաժնեթուղթերը։

Երեք ամիսէն աւելի այս ժամանակամիջոցը չէ գործածած Խորհրդարանին հաւանութիւնը ստանալու համար։ Այդ ժամանակամիջոցին մէջ՝ հրապարակաւ վարկաբեկ ընելու պէտքեցաւ նաև մեզի տրուած մենաշնորհը։ Խորհրդարանին մէջ իսկ, հանրային չնութեանց յանձնաժողովը յայտարարեց թէ մենաշնորհը իրագործելի չէր, տրուած ըլլալով անոր տէրերուն վրայ դրուած պայմանները։ Առեւտրական և հանրօգուտ չնութեանց նախարարութեանէն պաշտօնական օրվանը նոյն իսկ խմբագրական յօդուածի մը հրատարակեց, ուր ըսուած էր քանի որ ճշդուած և հրատարակուած թէ գործը դէշ էր, այլեւս պէտք էր պարտաւորել մենաշնորհին տէրերը կազմել իրենց ընկերութիւնը, և օրէնսնեաւ ատենիմ մը չէին գտած ընկերութեան դրամագլուխը կազմելու համար, իրենց իրաւունքներէն պիտի զրկուէին և կառավարութիւնը պիտի կրնար այս կերպով եռ առնել տրուած մենաշնորհը, առանց ոչ է պատասխանատուութիւն ունենալու։

Այս պայմաններուն մէջ է որ անա կառավարութիւնը սպասել չեռոյ որ երեք ամսանցնի այն թուականէն յետոյ ուրնասասապէս պարտաւոր էր գնել բաժնեթուղթերը, մնէք կուգայ պահանջել որ ստիպողաբար կազմուի ընկերութիւնը, հակառակ պարագային ստանալով մեր իրաւունքներէն զրկել և գրաւել։

Ուժգնապէս կը բողոքենք այդ պահանջումին դէմ։

Եթէ այս դժբախտ գործին մէջ ալ կայ մէկը որ հանդիսաւորապէս կնքուած յանձնառութեանց մէջ թերացած է՝ ոչ թէ մենք այլ օսմ. կառավարութիւնն իսկ է։

Ինչ որ մեր մասին կը պահանի՝ ամենածանր զոհողութեանց ենթարկուած ենք ստանալու համար այդ մենաշնորհը, կարելի եղածին չափ չուռով։

Տարիէ մը ի վեր Լոնտոնի մէջ ունեցած մեր անձնական գործերը ձգած ենք եւ Պոլիս կը գտնուինք, օսմ. շրջենաւային Ընկերութիւնը ի գլուխ հանելու համար։

Լոնտոնի մեր բարեկամներուն օժանդակութեամբ՝ ստորագրեցինք 350,000 ի տեւ բաժնեթուղթերը, այն յոյսով թէ 1910 մարտ 21/3 ապրիլին էն ուշը Ընկերութիւնը պիտի կազմուէր և մենաշնորհը պիտի գործադրուէր։

Միայն հանրօգուտ չնութեանց և առեւտրական նախարարութիւնն է որ, իր անհեռատեսութեամբ և սխալովը մինչեւ ցարդ արգիլեց մենաշնորհին գործադրութիւնը և դժուարացուց Ընկերութեան վերջնական կազմութիւնը։

Հետեւաբար՝ ուժգնապէս կը բողոքենք կառավարութեան այս ընթացքին դէմ եւ յայտարարենք թէ զանիկա արդէն իսկ պատասխանատու կը նկատենք այն անագին վնասուց համար զոր մեզի պատճառած է և կը շարունակէ պատճառել՝ ինչպէս արդէն յայտնուած էինք 1910 մարտ 22/3 ապրիլ և 12/25 մայիս թուականի բողոքագիրներով։

Կը խնդրենք պատ. Նստարանենէն որ բարեհաճի հրամայել ներկայ բողոքագրը հաղորդելու համար օրինական ճանապարհով՝ Ա. վարչապետին, Բ. Հանրօգուտ չնութեանց և առեւտրական նախարարութեան, և մեզի վերադարձնել դեկուցման հրամանագրին ստորագրեալ մէկ ընդօրինակութիւնը։

Պատիւ ունինք ըլլալ յարգանօք հլն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱՒՈՒՐ ՊԱՏՇԵԱՆԻ

Դէպքը այնքա՛ն իրական որքան զուարճալի կ'արժէ արձանագրել, ցոյց տալու համար թէ՝ մը իւղիւլար զեղծարարներուն անպատկառութիւնը ինչ անասնական համեմատութիւններու կը հասնի շնորհիւ մեր ներողամիտ և անձնդիւրէ մեծ-ազատներուն որոնք կոչուած են ազգին ճակատագիրը վարելու։

Այս չարաբաստ օրուան Տնտեսական Խորհրդին մէջ, Հրանդ Մարգարեան, (պաշտաւորը իւղիւղարարութիւնս) կրկին և կրկին քննութեան կ'ենթարկուի և, զարմանալի բան, սենեակային անդամները համոզում կը գոյացնեն որ, իրա՛ւ Հրանդ Մարգարեան քանի մը ըրեր է զորս պէտք չէր որ ըներ, սրէտի ալ իւղիւղարարութեան մը վկայականը տրուած ըլլար իրեն, ներպատեց յանձնաժողովի իւղիւղարարութեան փրօֆէսորներէն մէկուն կողմէ։

Բայց, աւաղ, Հրանդ Մարգարեանի դէմ սակարկն տնտ՝ն ամբաստանութիւններ և ամբաստանիչներ կան որ Տնտեսական Խորհուրդը կ'ստիպէ հետեւեալ օրն իսկ, այսինքն կիրակի, իր անդամներուն հանգիստը զոհելով, կրկին նիստ գումարել և հրաւիրել Մարգարեանն ու իր ամբաստանիչները գալ երեսուելու։

Ուստի՝ կը հաղորդուի Հրանդ Մարգարեանի որ, սենեայն պաղարեամբ կը պատասխանէ։

—Անկարելի բան է, կիրակի օր դուրս ելլելու ստիպութիւն չունիմ... կիրակին տուրբ կը պահեմ ի աղայ տոց։

Տնտեսականի անդամ մը, գայթակղած այս անասնական ու անանասնելի անպատկառութենէն, կը գոչէ.

—Մինթ քու պատիդ աւելի տուրբ չէ՞ քան թէ կիրակին։

Հրանդ Մարգարեան առանց ուշադրի պատասխանելու հարցուն, կը կրկնէ.

—Կ'աղաչեմ, մի յոգնիք, կիրակի օր չեմ կրնար դուրս ելլել, ստիպութիւն չունիմ...։

Եւ Տնտեսականը կը տարուի տեղի տալու։

Զէղծարար, խարդախ, ստախօս և... եկեղեցասէր։ Ամբողջ քնարը։ Միւսները չէն կրնար արդէն քալել առանց վերջնոյն։

Շարաթէն ի վեր մինչև երեկ Տնտեսականը կարծեմ նիստ չգումարեց. այսօր եթէ նիստ ունենայ, հաւանօրէն Հրանդ Մարգարեան չպիտի կրնայ իր ներկայութեամբը պատուել, վասնզի Սրբոց Նախարարն Ագաֆայ, Արելի, Սեթայ, են ստանխրութիւնն է։

Վաղը թո՛ղ զանիկը չրնեն որովհետեւ պէտք է և պէտք չորով Հրանդ Մարգարեան ստիպութիւն չունի հարցափորձի ենթարկուելու։

Շաբաթ՝ Եփեսոսի Ս. Ժողովոյն և 250 Հայրապետացն, տեղէն անգամ չշարժիր և ստիպուած է մինչև իրիկուն նստիլ խմելու, ըստ սովորութեան, և գիտէք թէ սովորութիւնը երկրորդ բնութիւն մըն է։

Կիրակի՝ արդէն կիրակի է և մանաւանդ երրորդ կիրակի զկնի Վարդավառի։

Երկուշաբթի՝ օր պանց Ս. Աստուածածնի, Հրանդ Մարգարեան տեղէն չկրնար շարժիլ։ Եւ այս պանց Ս. Աստուածածնիկը կը տեւէ մինչև շաբաթ։ Բայց, ո՛վ Տնտեսականի անդամներ, չըլլայ որ շաբաթ նիստ գումարէք քանզի ասն Շողակաթի Ս. Լիւմանին է և նաւակառիք միանգամայն, հետեւաբար այն որ գալոցն է ո՛չ կարէ գալ։

Կիրակի՝ Աստուածածնի և յաջորդ օրը Վերափոխում և պանք։

Տնտեսական Խորհուրդին համար ուրիշ ճար չի կայ, այլ սպասել որ եկեղեցական հանգուիտար ժողովը տեղի ունենայ, ասնախմբութիւնները զեղծուին, Կաթողիկոսին կողմէ այդ բարեփոխութիւնը վաւերացուի և այն ատեն գուցէ կարելի ըլլայ օր մը գտնել Հրանդ Մարգարեանը եռեսցնելու համար զինքը ամբաստանող ներուն հետ։

Առ այժմ դադար, որովհետեւ իրաւունք չունինք մէկու մը կրօնական հանգամներուն վրայ ճնշում բանեցնելու։

Բայց, ով երանելի Հրանդ Մարգարեան, մինթ կարելի չէ՞ր կիրակիները ուրբ պահելով հանդերձ խշմամանքդ ալ քիչ մը մաքուր պահէիր։

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՇԵՍԱՆ

ԽՍԱՌ ՀՈՂՈՎ

Խառն Ժողովը երէկ գումարեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք հօր և դպրեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։ 1.— Թաթուլ վրդ. Դուրեան հատած ըլլալով մայրաքաղաքս նեկայացաւ, ժողովին և տեղեկութիւններ տուաւ Դարիայի վիճակին կազմակերպութեան և տեղական գործոց մասին։ Ժողովը գոհ եղաւ իր տարած աշխատութեան համար և Թաթուլ վրդ. մեկնեցաւ Պիլէճիկ։ 2.— Երուսաղէմի պատր. տեղապահ Տ. Դանիէլ Ծ. վր. և վարչական պատուիրակը առկէ առաջ միաձայնական ներքին կանոնագրի մը պէտքը յայտնած էին և վարչութեան կողմէ եւս վանական կանոնագիր ծրագիր մը ևս յանձնուած էր մասնախմբի մը քննութեան. որովհետեւ ցարդ նոյն աշխատութիւնը լրացած չէր, որոշուեցաւ հրաւիրել մասնախմբի անդամները փութացնել իրենց տեղեկագիրը։ 3.— Ֆրէդնոյէն Տ. Յովսէփ եպս. Սարաճեան գրով մը կը ծանուցանէր թէ՝ Վանայ գաւառ. վարչութեան խնդրանաց և Վեհ. Հայրապետի հրամանին համաձայն կ'ստանձնէ Վանայ հոգեւոր հովուութեան պաշտօնը։ Ժողովը գոհ եղաւ Ն. Սրբազնութեան այս բարեյօժար որամադրութեանը համար և յանձնեց իր Ս. Նախագահին կարեւոր կարգադրութիւնը ընել ճանապարհի ծախքերուն համար։— Աթէնքի Թաղ. Խորհուրդը կը ծանուցանէր թէ տեղւոյն Ս. Եկեղեցւոյ չինութենէն դեռ 5000 ֆրանքի տոկոսաբեր պարագ մը կը մնայ և թէ առկէ առաջ արտօնուած հանգանակութեան տոմարը արուած չէ։ Ժողովը հաստ ըլլալով որ այդ հանգանակութեան յապաղումը ասաջ եկած է Լիֆօրեան Տ. Երեմիա վրդ. ի Սրուսաղէմ ուղեւորութեան պատճառաւ, որոշեց յանձնարարել Թաղ. խորհրդին ներկայացուցիչ մը կարգել իր կողմէ առանելու համար ժապաւենեալ առմարը։ 5.— Ֆէնէսէէն ուղղուած գրով մեղեկանալով որ Մեսրոպ վրդ. Ամասունի կը շարունակէ մնալ նոյն գիւղաքաղաքը և գժտութիւնները կը շարունակուին, որոշեց հեռագրել իրեն անմիջապէս վերադառնալ Սրբ ինչպէս որ որոշուած էր Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին։ 6.— Եւդոկիոյ գաւառ. ժողովին կողմէ վիճակին առաջնորդի ընտրութիւնը կատարուած և ծանուցուած էր թէ Մեսրոպ վրդ.առաջնորդ ընտրուած է։ Մեսրոպ վրդ.Սրմանի դպրեվանքը ղեկավարելու պաշտօնը ստանձնած և կանխած ըլլալով հրաժարական մատուցանել Ս. Պատրիարք հօր. ժողովը ընդունեց անոր հրաժարականը և որոշեց նոր ընտրութեան հրանոյթ տալ։ 7.— Բիւրի առաջնորդ Տ. Պսակ վրդ. հրաժարած ըլլալով, վիճակին գաւառ. ընդհ. ժողովը խնդրած էր մերժել զայն ինչպէս որ ինքն ալ անընդունելի դատած էր։ Ժողովը չընդունեց Պսակ վրդ.ի հրաժարականը և որոշեց հեռագրել իրեն վերադառնալ Բիւրի և շարունակել իր պաշտօնը։ 8.Ասկէ առաջ Կարնոյ գաւառ.վարչութեան առաջարկութեան վրայ ինչ ինչ բացատրութիւններ տրուած էին վիճակին առաջնորդին եպիսկոպոսական ձեռնադրութեան մասին։ Որովհետեւ ակնկալուած պատասխանը դեռ հասած չէր և թէ Տ. Սմբատ ծ. վրդ.ի եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւնը ի վաղուց որոշուած և Շապին Գարահիսարէն Կարնոյ առաջնորդութեան կոչուած միջոցին ալ որոշուած է անոր ձեռնադրութիւնը կատարել Կարնոյ վիճակին վրայ, թէ ցարդ Ն. Դերապատուութիւնը բարւոք և անբարի պաշտօնավարութիւն մը ունեցած է և իրեն ուկամամբ ոչ է դժգոհութիւն լսուած չէ որոշեց եպիսկոպոսական ձեռնադրութեան վկայական տալ Տ. Սմբատ վրդ.ի։ 9.— Պանտրմայի Քաղաք. ժողովին պաշտօնավարութեան շրջանին լրմամն առթիւ հրաժարած և նոր ընտրութիւն կատարուած էր։ Ժողովը ատուգեց ընտրութեան օրինաւորութիւնը և հաստատեց նորընտիր ժողովը։ 10.— Պարգեւ էֆ. Փափազեան իր զբաղումներուն պատճառաւ հրաժարած էր Պատրիարքարանի գլխաւորութենէ վերակազմութեան մասնաժողովի անդամակցութենէ։ Ժողովը նոր ընտրութիւնը անդամ ընտրեց Հայկ էֆ. Խճճաբեանը։ 11.— Հանը էն բազմատարագիր հանրագրով մը կը խնդրուէր որ Տ. Ներսէս Ծ. վրդ. Դանիէլեան հաստատուի վիճակին առաջնորդական պաշտօնին մէջ և առնուի Բ. Դուռանէն կայս. պերաթը։ Կի.իկեոյ Ս. Կաթողիկոսին վերջին տնօրինութեամբ Տ. Ներսէս Ծ. վարդ. արդէն Ատանայի կաթ. փոխանորդ կարգուած ըլլալով, որոշուեցաւ Հանրի աղգայնոց խնդիրը յանձնել Ն. Բ. Սրբազանութեան ուշադրութեան։ 12.— Եոզգատէն թեր ու դէմ գրեր ուղղուած էին վիճակին առաջնորդ Տ. Խորէն վարդ.ի մասին։ Բան որում նոյն վիճակը կը գրանուէր Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին հոգեւոր իրաւասութեան ներքև, որոշուեցաւ յանձնել խնդիրը Ն.Բ.Սրբազանութեան տնօրինութեան.13—կայ.Հեգաբարձութեան երեք անդամները հրաժարած էին, ժողովը նոր ընտրութեամբ նոյն հոգաբարձութեան անդամ կարգեց՝ Յակոբ Յակոբեան, Դաւիթ Տէր Մովսէսեան և Միրզայ Նորատունկեան։ 14.— Բաբերդի գաւառ. Վարչութիւնը կը խնդրէր փոխացնել վիճակին առաջնորդ Տ. Անանիա վրդ.ի ուղեւորութիւնը։ Տ. Անանիա վրդ. հրամանաւ Ս. Պատրիարքի վերջերս Մարաշ ուղեւորած և վերադարձած ըլլալով, որոշուեցաւ հրաւիրել զինքը ուղեւորիլ իր վիճակը։ 15.— Մարզուանի Թաղ. Խորհուրդը զանազան գրերով կը խնդրէր որ մէկ առաջնորդի հովուութեան ներքեւ Մարզուան եւս ունենայ իր ուրոյն կազմակերպութիւնը և Ազգ. ժողովները։ Սահմանադրական ներկայ չրջանէն առաջ թէեւ այս եղանակաւ տեղ տեղ նմանօրինակ կարգադրութիւններ եղած էին բայց թէ այս գրութիւնը մինչեւ օր ատենին կը համաձայնէր վիճակներու վարչի կազմակերպութեանց, արդի պահանջմանց, նիւթ եղաւ խորհրդակցութեանց և յանձնուեցաւ ատենադպիր Խճճաբեան էֆ.ի ուսումնասիրել և յայտարարել արդիւնքը։

ՈՒՍՍԻԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Այսօր կէս օրէն ետքը ուսուցիչներու ընդհանուր ժողով մը պիտի գումարուի Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։ Փափաքելի է որ Պոլսեցիակ Հայ ուսուցիչներն ու վարժուհիները մեծ թիւով մը գան մասնակցին այս գումարման և ուսուցչական միութեան։

ՀԱՅՈՑ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ վարչական և խմբագրական մարմիններուն երէկի համագումար նիստին մէջ որոշուեցաւ տաճկահայ գրագէտներու կոչում ընել օրպէզի իրենց մասնակցութիւնը ընծայեն գրական—գեղարուեստական Հաւաքածոյ մը պատրաստելու և ի հաշիւ Ընկերութեան հրատարակելու համար։

Գ. ՀՐԱՉԵԱՆՑ ԱՀՅՈՒՍԱՆ

Համակրելի և բազմարդիւն քանասէրը ամսէ մը ի վեր Պոլիս կը գտնուի օգտագործութեան համար։

ԴԱՎԱԼԵԱՆՑ ՈՐՈՍՈՒՆՈՑ

Խնամակալութիւնը եւ մայրը խորին չնորհակալութեամբ կը ծանուցանեն թէ՝ Յովհաննէս պէյ Տատեան 5 օսմ. ոսկի նուիրած է հանդ. տիկ. Էֆիտիկ Առաքել պէյի յուզարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի։ Տիկ. Վիքտորիայ Սիմոնոֆ իր այցելութեան առթիւ 1 անգլ. ոսկի.— Նոյնպէս Օր. Նշատատեան 1 օսմ. ոսկի Աչիկ էֆ. Խաչերեան 60 ղրշ. Գէորգ էֆ. Փափազեան 2 մէճ., Տէր Արաքէն քահանայ 1 մէճ. Բարեպաշտուհի՝ ոմն 2 թէնէքէ քարեւոր.— Պանտրմայէն Պէյզատէ Արապեան 30 կանգ. կատ. Արմենակ էֆ. Մանիկեան 2 բաքէթ գալպայի դերձան։ Տէր և Տիկին Լ. Դափամանեան իրենց ողբացեալ դստեր հոգւոյն համար սնտուկ մը մոմ նուիրած են հասատատութեան մատրան, նաեւ թէնէքէ մը պանիր։ Այս առթիւ մեռելոցի օր ատենիկ մատրան մէջ հոգեհանդիսական պաշտօն կատարեցին Նորոգ հանգուցեալին հոգւոյն։ Տէր և Տիկ. Մ. Գէորգօֆ 2. ոսկի նուիրեցին Գասնէկի էֆ. Պապեանի յուզարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի։ Նոյնպէս Տէր և Տիկին Սերգիսեան 2 ոսկի և այրի Տիկին Ե. Կիւմիւշեան 2 ոսկի։

Փատարան Հմայեակ էֆ. Խաչերովեան և Խաչերովեան ընտանիքն ու պարագաները, շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ վաղամեռիկ ՕՐ. ՎԱՐԴԱՆՈՅՇ ԽՈՍՐՈՎ-ԵՆԻ յուզարկաւորութեան, և այս առթիւ ցաւակցութիւն յայտնեցին անձամբ կամ գրաւորապէս։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԱՍՄԱՅԻՆ ԸՄԲՈՍՈՑ ՅՕԴՎԵՐԸ

Պասքայէ կը հեռագրուի Բ. Դրան թէ Մունթէֆիքի ըմբոստ ցեղերէն էլ-Ազիզէ աշիրէթի պետ Բեթթի էլ-Մարի հետ 40 ուրիշ ցեղապետներ կառավարութեան անձնատուր եղած են։

ԱՆՈՒԱՆՈՒՄ

Հարանի սանճակին դռապարիչ անուանուեցաւ, ոպայակոյտի հաղարապետ Վէհիի պէյ։ Ցիւեալը պիտի ստանձնէ նաև զինուորական հրամանատարի պաշտօնը և պիտի պաշտօնավարէ մինչև վիճուորական արշաւանքին վերջանալը։

ԿԱՅՍՐՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ՄԻՋ

Իլթիպի մէջ Պուլկար քահանաներէն Բիշոյի ատն ախսոէն մաս մը զէնքի մթերք և Պուլկար քոմիթէներու կացութեան և գործունէութեան ու կազմութեան վերաբերող գրութիւններ պարունակող կաշիէ պարկ մը գտնուած է։ Այդ պարկին մէջ կարեւոր գրութիւններ, շատ մը ատրճանակներ, փամփուշտ, տինամիտ, մանլիխէր, պայթուցիկ դեղեր գտնուած են։

Այդ գրութիւնները թէև հին Ցեղափոխական քոմիթէի մը կը պատկանին, սակայն շատ օգտաւոր կ'ապատուի անկէ։

*** Օգոստոս 2ին Սկիւպի մէջ Պուլկարներու կողմէ 10 000 հոգինոց միթինկ մը գումարուած է բողոքելու համար Պուլկարլրագիրներու այն հրատարակութիւններուն դէմ, որով կ'ուզուի ցոյց տալ թէ իրենք Թուրքիոյ կողմէ ասանչանքներու կ'ենթարկուին և բողոքային նաև գոսարումներու կազմութեան դէմ։

ՊԻԵՏՈՒԼՈՒ ՊԻՏՈՒՆԻՑԻ ՄԱՍՀԳԻՄԻՍԻՆ

Մատատ Բօղալի պալէճնէրը միւթէվէֆա Դէորգ էֆէնտի Մարտիրոսեան զիմմէթին թէ մաթլուբ օլուպ թէրեքէսինէ իզաֆէթէլ վէրէսինէ թանսիլինէ մանքէմիի իսթինապ հոգուզ տարէլսինէն առուտր իսէն23 մայիս 326 թարիխլի իլամ իլէ հիւքմ վէրիլէն մէպլուղը մայատէ իսթիֆաք զիմմէթինտէ ս տինէի մէղքիրէ էօսէսինտէ վէֆանէն մէֆիզուզ վէ ֆիրուսիր գարարկիր օլան Պէյ օղլունտա Հիւսէյին Ֆաղա մանլլէսինտէ Վալիտէ Զէյնէպ ճատաէսինտէ միւքէրրէր 49 նումէրօլու վէ թէվսիի ինթիգալը եւէղերմի զամ մրգտարը արտատա մէպնի տէօրթ օտա վէ մաթպախ վէ սարնիճի միւշթէմիլ նիմ քնարկիր պիր պապ խանէնին թարիխի իլանտան իթիպարէն օն պէշ կիւն սոնրա պիլ միւզտէտ ֆիրուսիրնա թանէպ օլանլարը Պէյ օղլու իֆրա տարէսինէ միւրաճաաթ իթմէկէրի տարէրի Ֆէզքիրէսէն Իլան օլունրը։

ԶԱՐԱԿԱՄՆԵՐԸ ՊԱՐՏՈՒԱԾ Է Ս. Մ

ՄԻԵՑԷՔ ՄԻԱՅՆ **ՍՈՒԼԹԱՆԻԷ** ԹՈՒՂԹՈՎ

Սուլթանիի սիկառի թուղթին քիչ ժամանակուան մէջ գտած բուռն համակրանքը՝ իր օգտակար առաւելութիւններուն գնահատուած ըլլալը կ'ապացուցանէ, որուն համար գոհունակութիւնիս կը յայտնենք։

Ցարգելի հասարակութիւնը առանց կարեւորութիւն տալու խել մը չարակամներու կողմէ Սուլթանիին վարկաբեկելու համար ի գործ դրուած էմբրիկներուն, դարձեալ քաջալերած է այդ հանրօգուտ ձեռնարկը, որուն համար մեր շնորհակալութիւնը կը յայտնենք։

Կրկին կը յանձնարարենք Սուլթանիի սիկարի թուղթը՝ որ հրապարակի վրայ գտնուած թուղթերուն հետ բաղդատուելու չդրուելու ատենին ընտիր է իր մանաւոր յատկութիւններով։

Բան ֆրանսական մաքուր խոզէ պատրաստուած ըլլալով, առաջին փորձով իսկ պիտի տեսնուի որ թուղթի հոտ չունի, չմարիր, չի սենար, ծխախոտին նիքոթինը կ'ուշնացնէ և չնչափոյի անհանգստութիւնը կը բուժէ։

Շնորհակալ անուններէ և կարարիչներէ բնաւ մի՛ խաբուիք։ Ինչպէս միշտ նորութիւնը առաւելութիւններ կ'ունենայ, Սուլթանիի թուղթը ևս իր բոլոր նախորդներէն գերընթեր է։

Ձիշդ 150 թերթնոց Սուլթանիի սիկարի թուղթը 10 փարայի կը ծախուի. տուփով գնողներուն 90 հատը 10 ղրշ.ի կը տրուի։ Մանաւոր նումէրներ ալ կը պարունակեն։

Փնտռեցէ՛ք ամէն տեղ։

Կեդրոնատեղին է Մահմուտ փաշա Խանան խան, թիւ 1, Աճէմեան Ղ.էչէկիլեան Ընկերութիւն։

Պարզայով սիկառի թուղթ և գաւառներուն համար ճոխ և յարմար տեսակներ կը գտնուին։

Անգամ մը այցելել և կամ փորձելը կը խնդրուի։ 20—3

ԹԱՆՈՒ

ԻՆՔՆՈՒՇԱՐԻ ՆՈՒՅԱԿ

Այդ նուակը տեսնելու համար, պէտք է դիմել Պէպէքի քիւրը, ամէն օր, իսկ վարձելու համար՝ ուրբաթ և կիրակի օրերը միայն։

ՀԵՆԻԹ

ծիեզերապէս ճանչցուած իբր լաւագոյն ժամացոյցը եւ պաշտօնապէս ճնդունուած նեստեւեալ վարչութիւններէն՝

Անատոլուի օսմանեան երկաթուղիներու ընկերութիւն
Շերքէթը Խայրիյէ
Օսմանեան ոստիկան զօրաց վարչութիւն
Իտալիոյ պետական երկաթուղիները
Ռուսական երկաթուղիները
Յունական երկաթուղիները

ՄԵԾ ՍԻՑԱՆԱԿ ԲԱՐԻՔԻ ԷՍՍԻ ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԷՆ

ԱՐՏՔՈՅ ՄՐՑՄԱՆ, ԱՆԴԱՄ ԺԻՒԻԻ, ՄԷԼԱՆԻ 1906Ի ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

Նէօշաթէլի (Զուիցերիա) դիտարանին 1909ի պետական մրցման մէջ ճշդութեան այնպիսի աստիճանի մը հասած է, որուն և ոչ մէկ ժամացոյց հասած էր մինչեւ այն առեն։

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՆԻՔԷԼ, ԵՒ ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ

կը ծախուի հետեւեալ վաճառատուները՝

Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՅ եւ ԸՆԿ. — Ժ. ԲԱԼՈՒՔԱ — ԵՓՐԵՄԵԱՆ
Ճելալ պէյ խան — Բերա եւ Պաղչէ-Գաբու — Մեծ-Շուկայ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—Զենիթ ժամացոյցներու գործարանն արդէն 40 տարիէ ի վեր հանրածանօթ է Թուրքիոյ մէջ իր Սարգիսօճ ժամացոյցներով, որոնցմէ, իրենց առաջնակարգ յատկութեանց շնորհիւ, մօտաւորապէս 1 միլիոն ծախսուած են ցարդ Թուրքիոյ ամէն կողմերը, մասնաւորաբար բանակին մէջ, առանց երբեք ամենափոքր գանգատ մը տեղի տուաւ։

50—12

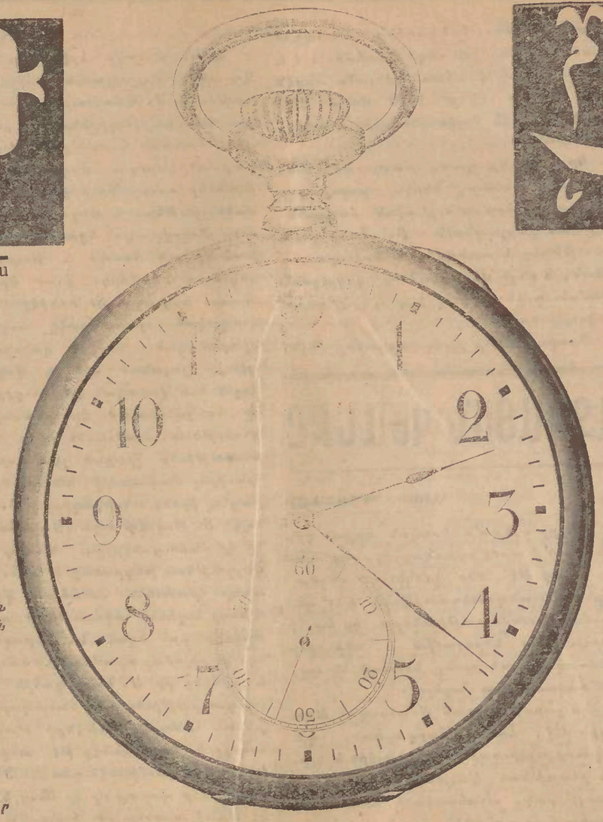

ԶԱՐԱԹՍՏԻՆ

ՊԱՂՈՒԱԾ
ՆԷՕՇԱԹԷԼԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ՈՐՈՇՄԱՆԱԳԻՐԷՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ՆԷՕՇԱԹԷԼԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆԱՀԱՆԳԻՆ

Նկատողութեան առնելով 1905 Մայիս 23ի կանոնագիրը, որ կը վերաբերի նահանգային ասաջնորդական դիտարանին մէջ քրօնոմէթրներու քննութեան, ինչպէս նաեւ տարեկան մրցման մէջ յաւագոյն հանդիսացող քրօնոմէթրներու և քանտիլներու յատկացուած մրցանակներու բաշխման։

Նկատողութեան առնելով նաեւ նոսանգային դիտարանի տնօրէնին տեղեկագիրը, որու կցուած են 1908 տարւոյ մէջ քննութեան ենթարկուած քրօնոմէթրներու դնացքին ցուցակները և վիճակացոյցները։

Լսելով նաեւ ճարտարարուեստի և երկրագործութեան բաժնի տնօրէնին բացատրութիւնները,

ԿԸ ՎՃՌԻ

Կանոնագրին սահմանած մրցանակները աւ կերպով բաժնել 1908ի շրջանին համար.

Ա. Գորտարանատեղիներու յատկացուած մրցանակներ գրպանի եւ նաւու լաւագոյն վեց chronomètres-ներու համար սեռի մրցանակ։

Ա. ԿՍԿԻՐԴ

	Թիւ դասակարգութեան
Աւ Պ. Պ. Ժ. Յակոբ-Ժագօ և Ընկ. Գործարան Զենիթ ժամացոյցներու, ի Լօքլ	22,8
Բ. Պերէրէ, ի Լօքլ	22,5
Բ. Տէթիյայմ, Շօտ Ֆոն	22,1
Բ. Տ. Նարաէն, ի Լօքլ	19,2
Գործարան Լոնժինի, ի Սէնթ-Իմիէ	14,2

ի դիմաց Պետական Խորհրդոյ
Դիւանապետ՝ ԲԷՐԲԷՆ — Նախագահ ՏՈՒԹ. ԲԷԹՄԱԼԷԼ — 509

ԻՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԶԵՆԻԹ ԺԱՄԱՑՈՅՑԻ ՀԵՏ ՊԱՇԱՆՉԵԼ, ՏԱՄՆԸՀԻՆԳ ՏԱՐՈՒԱՆ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՎԿԱՅԱԳԻՐԸ՝ ԸՍՏ ՕՐԻՆԻ ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԱԾ ՎԱՃԱՌՈՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Աւստրեւամերիկեան
(Cie. de navigation Austro-Americana)
ԱՆԴՐԱՏԼԱՆՏԵԱՆ 45 ՇՈՓԵՆԱՒ
Կանոնաւոր մեկնում ամէն հինգշաբթի օր։ Մասնաւոր դիւրութիւններ կ'ընծայուին Հայ ճամբորդներուն։ Շոգենաւերը երկրին պատուական ունին։ Մենդը խնամալ է։ Ելեկտրական օդափոխում և լոյս։ Տաքնիի դուլեամբ. անձնական հեռագիր։ Լիմէնի և դեղ նրբ։
Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել գլխաւոր գործակալութեան, Գալաթիա, Շեքալ խոկէրէսի փողոց, Լ. յատ Օթրիշէն գործակալութեան նախագին չէնքին դիմաց և Արաբեան խանին կողմը թիւ 24։ Ընդհ. գործակալ ԹԷՕՏՕՐ ՔՈՒՐՄԻՉԻ

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԿԸ ՓԱՓԱԳԻ
ԻՐ ՆԱԽԱՄԻՐԱՆԻ ԱՐԴՈՒՆԱՐԴԵՐՈՎ,
ԼՈՒՍԱՆԱՆԿԱՐՈՒԹԻՒՆ
„ԲԱՌՆԱՍ"Ի
ԼՈՒՍԱՆԱՆԿԱՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ
Բերա, Մեծ Փողոց. Թիւ 288
ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ
6 քապիճ լուսանկար՝ բլաթինեայով 40 դր.
6 քապիճ լուսանկար՝ փայլուն 20 դր.
Գունաւոր լուսանկար. բնական մեծ. 120 դր.
12 քապիճ լուսանկար՝ բլաթինեայով եւ մէկ ակաւեցիսման 108 դր.
ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏԱԿԱՆ
ԵՒ ԽՆԱՄԱԿԱՆ, ԱՇԽԱՏԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ
ԻՐԱՆՆԵՐԿ ՆԿԱՐԱՉՈՒԹԻՒՆ

BANQUE D'ATHÈNES
ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ
(ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ)
ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
50,000,000 Տրախմի
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՈՒՄԱՐ
9,275,000 Տրախմի
ԿԵՆԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ
Մասնաճիւղեր.—Կ. Պոլիս (Գալաթիայ և Պոլսոյ գրասենեակներով), Լոնտոն, Ա. Զէքքանդրիա, Գահիրէ, Թաթիւմ, Մանտուրա, Զակազիկ, Լիմասոլ (Կիպրոս), Սելանիկ, Բաւալա, Իզմիր, Քանիա, Սէրէզ, Սամսուն, Տրապիզոն, Բիրա, Եանեա, Պիրէան, Բաթրաս, Վոլօ, Շիրա, Քալամաթա, Թրիբոլիցա, Լարիսա, Հանիա, Գանտիա, Ռէթիմօ (Կրէտէ)։
Հեռագրական հասցէ՝ ԱԹԷՆՕՔԼԷՍ

Աթէնքի պանքան էր զրաղի դրամատնց վերաբերեալ ամէն կարգի գործառնութիւններով. փոխառութիւն ապրանքներու և արժեթուղթերու վրայ, փոխանակագիրներու զեղչում, առեւտրի գանձում, վարկագրերու չրջարերութիւն, փոխանակագիր, Թուրքիոյ ու Եւրոպայի քաղաքներուն վրայ չէքերու փոխանցում հեռագրաւ, հաշուբնթաց։
Սակարանական գործառնութիւններ եւ արժեթուղթեր.— Սակարանական հրամաններու գործադրութիւն մեր ու Եւրոպական հրապարակներուն վրայ, չափաւոր պայմաններով։ Արժեթուղթերու պահպանութիւն աննման վարձքի մը փոխարէն։ Զեղչ և գանձում ամէն կարգի կտրօններու։
Ապահով.— Աթէնքի պանքան դրամական ապահով կ'ընդունի, տարին 3% (հարիւրին երեք) տոկոս վճարելով։
Խնայողութեան սնտուկ. — Աթէնքի պանքան՝ փոքր խնայողութիւնները քաջալերելու համար, խնայողութեան սընտուկի սպասարկութիւն մը կազմակերպած է, որով %ին 4 տոկոս կուտայ դրամական ապահովներու։
Ներդրական ճիւղ.— Աթէնքի պանքային Պոլսոյ գործակալութիւն Տէյիրմէնքարի (Պոլիս, Եէմիշ-Իսկէլէսի) մէջ, նաեւ ամսաթոշրթեն մօտ, իր մթերանոցը կ'ընդունի չատ չափաւոր վարձքի մը փոխարէն, իր յանձնորդներու ապրանքներուն պահպանութիւնը, թէ՛ իր ապահովագրեալ եթէ իր երաշխաւորութիւն իր բրած փոխառութեանց։ Աթէնքի պանքային Լոնտոնի մասնաճիւղին մէջ ալ առեւտրական բաժին մը կայ, որ ամէն կարգի առեւտրական գործերով կը զբաղի խիստ չափաւոր պայմաններով։
ԸՆԿՆ. տՇՐԵՆ
Զ. Գ. ՄԱՅԱՍ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ
ՕՏԱՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
BANQUE RUSSE
Pour le commerce étranger
Հիմնուած՝ 1871ին
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 30,000,000 ՌՈՒԲԼԻ
ԱՄՓՈՂՋԱՑԵԼ ԵՒ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
ԿԵՆԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԲԵՌԵՍՊՈՒՐԳ
ՑԵՂԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ. — Քաւաճնիֆօֆի սակարան, Սենեայա հրապարակ եւ Վասիլի Սպրօֆ։
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Աքքէրման, Արխանկէլ, Սարատով, Արաւէր, Գաքու, Պարաքօվօ, Էքաթէրինոսլաւ, Էլիզաւպէթկրատ, Իսմայիլ, Կերսոն, Քրէֆ, Բալտէք, Հօքանդ, Քրէմէն չուկ, Մոսկուա (Կալրիչով փողոցի մասնաճիւղով), Նիքոլայէվ, Նիժնի-Նովգորատ, Նօվօ, Նէքօլայէվսք, Նօվօրոսիսք Օտեսա, Օմսք, Բէրմ, Բաքուինսք-Սլոպոտա, Բալտավա, Ռիգա, Ռիազք, Սամարա, Ռիպինսք, Սարատոֆ, Սիմֆերոպոլ, Զիսթրօքոլ, Թիւմէն, Քուտայիս, Դարլոպատ, Քիւսն, Վիլնեցա, Վլադիմիր և Վլատիվոստոք։
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Ալէքսանդրիա (Եգիպտոս մէջ), Պուլիկէս, Ներազոր, Բաքուինսք, Նէքօրոյ և Սրօյա։
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ.—Լոնտոն, Բարիզ, Փրէզ և Գոլոն։
Ռուսական դրամատունը էր զրաղի դրամատան և սակարանի վերաբերեալ ամէն կարգի գործառութիւններով. Նախավճարներ (avance) ապրանքի վրայ և քամբիսիոնով՝ վճառում ապրանքի։ Խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կուտայ ամենավառանելի «Մէյֆ» դրամարկղներ։ Խնայողական Մուտուկ նպաստաւոր տոկոսով։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՏՈՒԳԱՆՆԵՐԸ
Պոլսոյ համար Բօսթ Լօքալ տրէն .108 դր.
» » » վեցամս. 60 »
Գաւառներու համար տրէն. 108 »
» » վեցամսեայ 60 »
Արտասահմանի հմր. տարեկան 35 ֆր.
» » վեցամսեայ 20 »
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ. հաղթի փոփոխման համար 2 դրշ.. Ժամանակները առանձին կը սակարկուին. դրամ դրկելու ամենադիւրին եւ ապահով միջոցը Մանատքոյթ է։
Ադրեսատեր ԳԱՐԻԳԻՆ ՊՕՍՈՒՆԵԱՆ

ԻԻՆԻՕՆ
ՀԱՅ ԱՏԱՏԵԱԼ
Ի ԲԱՆԻԲ
1828–1829
1828 L'UNION DE PARIS
ԿԵՆԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
Ի ԲԱՆԻԲ
Ց, ՐԼԱՎ ՎԱՆՍՈՆ, Ց
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԾՐԱԳՐԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Դրամագլուխ և պահեստ 329 Միլիոն Ֆրանք
1906ին գանձուած ապահովագրեր 30 » »
Մինչեւ 1906ի վերջը հաւաքուած գումար 430 » »
Ինչպէս այս թուականներէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որ հնգայ եւրաքանչիւրին մը կ'բաղձալի ԻՒՆԻՕՆԻ ապահովագրեալներուն։
Աբեւելքի համար մասնաւոր գեղեցիկ սակացոյց. Նպաստաւոր դայմաններ՝ ամենամեծ կերպով աւելի ԳԵՐԱԶԱՆՑ քան ա և է Ընկերութեան պայմանները։ Ապահովագրութիւն ամէն ձեւերը ամէնէն ազան գիներով, օրինակի համար՝
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒՆ, ԷՍԱՆ ԴՐԱՄՕԺԻՏԻ, ԷՒ. ԷՒ.
Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ և Աբեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. տՇՐԵՆԿ — ՍԻՄՈՆ ԳԱՅՍԷՐԼԷՆՆ
Գլխ — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Քարթալ Օղլու Բոսաժ։
Գործակալութիւններ Թուրքիոյ զանազան քաղաքներու մէջ։

ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԵՅԱՆ ԵՒ ՀԱՅԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՓԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.
ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ
Ֆրիժի, օգոս. 16ին, Մարսիլիայէն հոս կը ժամանէ։
Իօնի, օգոս. 23ին, Նէվօրոսիսքէն և Պաթումէն։
Իսմիրքի, օգոս. 30ին, Մարսիլիայէն։
Ֆրիժի, սեպտ. 6ին, Նէվօրոսիսքէն և Պաթումէն։
Իօնի, սեպտ. 13ին, Մարսիլիայէն։
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Օգոստոս 13ին, չարթի իրիկուն, ժամը 4ին, Կոլ չոգենաւը, նաւապետ Ձիլիսի, դէպի Զանկուլտաք, Իզմէյլ, Կիլիսան, Սամսուն և Տրապիզոն։
Օգոստոս 17ին, դշ. իրիկուն, ժամը 4ին, Ֆրիժի չոգենաւը, նաւապետ Ուիրիսէյ, դէպի Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում եւ Նովորոսիսք։
Օգոստոս 27ին, չր. առաւ., ժամը 11ին, Իօնի չոգենաւը, նաւապետ Գալ, դէպի Մուանիա ու Մարսիլիա։
Օգոստոս 31ին, դշ. իրիկուն, ժամը 4ին, Իսմիրքի չոգենաւը, նաւապետ Բիքու, դէպի Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում եւ Նովորոսիսք։
Սեպտ. 7ին, դշ. առաւ., ժամը 11ին, Ֆրիժի չոգենաւը, նաւապետ Ուիրիսէյ, դէպի Մուանիա ու Մարսիլիա։
Սեպտ. 14ին, դշ. իրիկուն, ժամը 4ին, Իօնի չոգենաւը, նաւապետ Գալ, դէպի Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում եւ Նովորոսիսք։
111 Բ. ՌԷՊՈՒԼ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Լ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ 1910–11
Վարժարանիս 30դդ տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ Սեպտ. 1ին։
Նորեկ աշակերտներու մուտքի քննութիւնը պիտի կատարուի օգոստ. 30-31։
Դասերը կանոնաւորաբար պիտի սկսին սեպտ. 1 Դշ. օրը։
Վարժարանս ունի մինչեւ կարգի Ա.-Զ. դասարաններ և երկամեայ դասընթացք մը Ուսուցչանց։
Աշակերտ մը վարժարանիս Ա. դասարանն ընդունուելու համար պէտք է ըլլայ 11-12 տարեկան, ուշիմ և առողջ։
Մուտքի քննութեան և այլ տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել Տնօրէնութեան, որ փոխադրողներու կ'ուղարկէ վարժարանս յայտագիրներ։
Թիւերուն Թիւրքերէն աշակերտները պարտաւոր են վճարել կանխիկ.
Ա.) Երբոր մուտքի տուրքը (Ընդունգ) Լ. Օսմ. 3։
Բ.) իւրաքանչիւր Լ. Օսմ. 15։
Այսինքն զատ, 3 օսմ. ոսկի, իբրեւ պահպանի դրամ, որ աշակերտին եթէ կը տրուի վարժարանէն վերջնական մեկնելուն զատուն։
Ցերեկուան թիւրքերէն աշակերտութեան համար, պէտք է վճարել նոյնպէս կանխիկ.—Ա. և Բ. դասարաններուն համար. — Օսմ. Լ.
Գ. — Զ. դասարաններուն համար 7 Օսմ. Լ.։
Տարեկան արձակուրդին վարժարան մնացողները կամ Արտաքոյ օգտագործութեան մասնակցողները պէտք է վճարեն 2 օսմ. ոսկի՝ 2 ամսուան համար։
Կամաւոր առարկաներէն չուրակի հանուողներ կը վճարեն 2 օսմ. ոսկի, իսկ դասենակի հեռուողները՝ 3։
Աշակերտական թոշակները և այլ տուրքեր պէտք է զրկել Տնօրէնութեան հասցէին՝ Օսմ. Կայս. Պանքայի վրայ քաշուած չէքով կամ մանաքսոթով և կամ այլ վստահելի միջոցաւ։
Զրիաւոր ուսանողներու բնաւոր...

ԸՆՏԻՐ ԴԱՍԱԳԻՐՔԵՐ

Առաջիկայ դպրոցական չրջանին համար ոչէն տեսակ ընտիր դասագրքերու մեծ մը տրամադրելի է ազգ. վարժարաններու համար։ Դիմել Դաւթեան Գործակալութեան, Սեթեան խան, Մօլլա Թալի։

Թեան համար դիմում ընել աւելորդ է։ Ի հարկին վարժարանիս Պատ. Հոգաբարձութիւնը կուտայ ընտրական հրահանգ՝ անձերու ընտրութեան համար, որ որ պէտք է։
** Ուսուցչանոցին մէջ կ'ընդունուին միջնակարգ վարժարաններէ վկայեալ ընթացաւարտներ, առանց քննութեան։ Ուսուցչանոցի ուսանողները պէտք է ըլլան առնուազն 18 տարեկան։ Ազգ. բարձրագոյն նախակրթարաններէ վկայեալ ընթացաւարտները կ'հինգարկուին մասնաւոր քննութեան։ Այս վերջիններէն ընտրուած ուսանողները վարժարանիս բարձրագոյն դասարաններու դասերուն ընդունելով հետեւելով Ցպիտի լրացնեն զինուորութիւններու և լեզուներու մէջ իրենց ունեցած պակասը։
Երկու սեռէն եւս ուսանողներ կ'ընդունուին։
Ուսումը ձրի է։ Հաստատութեանս ծախքով է իր ընթացաւարտներէն պիտի պատուին ուսուցչանոցին մէջ 5 ուսանողներ իսկ Հայոց Միացեալ ընկերութեանց ծախքով 10 ուսանող։
Փափաքողները կրնան դիմել Տեսչութեանս կամ Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց Կարնոյ չրջանակի վարժարանաց տեսուչ Մ. Մինասեան էֆէնտիի։
Ազգ. կրթական ընկերութիւններ, միութիւններ, ուսումնական խորհուրդներ, վարժարանաց հոգաբարձութիւններ և բարեգործ կրթասէր Ազգայիներ Ուսուցչանոցին մէջ կրնան պահել տալ ուսանողներ՝ իրենց ծախքով։ Իւրաքանչիւրին համար տարեկան 24 ոսկին կը բաւէ։ Ուսուցչանոցի յայտագիրը կը տպուի ի մասոյ։
Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել վարժարանիս տեսչութեան։
Կարին, 4 Յուլիս 1910 փոխ-վերատեսուչ Սանասարեան վարժարանի։
Ա. Թաչատուրեան
Տեսչութեանս հասցէն է
Տեսչութիւն Սանասարեան վարժ., Կարին
direction du Collège Sanassarian, Erzeroum Turquie d'Asie 8—10

ՊԷՊԷՔԻ ՊԱՐՏԷԶԸ

Ծովեզերքը հաստատուած այս պարտէզը հիանալի տեսարան մը ունի։ Ըմպելիները առատօրէն եւ դիները չափաւոր։ Մայիս 30/12 յունիսէն սկսեալ, ամբողջ ամրան եղանակին նուագ ամէն ուրբաթ ու կիրակի օրերը, ժամը 8էն (Ը. Թ)։ Մուտքը ազատ է։

Գ. ՔԱԼՈՒՔԱ
Ճելալ պէյ խան

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԳ.— Թէմպէլքի Բոիորիքէ 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն իր ծանուցում թէ Օսմ. Պանքայի Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին մէջ 1910 Օգոստոս 1/14էն սկսեալ պիտի վճարուին նոյն թուականին պայմանաժամէ ետարտած թիւ 35 կարնոր ու նոյն փոխառութեան անդեալ յուլիս 1/14ին վիճակահանութեան մէջ ամօրի եղած պարտաթուղթերը։ Թուական պտտարուներուն հետ ներկայացուած կտրոններուն ու պարտաթուղթերուն փոխանէն ստացագիր մը պիտի տրուի որ իր թուականէն 10 օր յետոյ սկսէն վճարուի Օսմ. Պանքային Ղալաթիոյ մասուկէն։ 12—8

ՉԱՎՈՒՇՕՂԼԻԻ
Սիկառի Թուղթը
ԾԻԼՈՅԻ ՄԱՔՍԱՏՈՒՆ ԿԻՑ
ԹԻՒ 14
Խարխանիչ մարգարով ծանօթ մեր սիկառի թուղթին չատ մը կեղծերը հրապարակ հանուած են։ Ստոյգ դէմ դատ բացուած է մեր կողմէ։ Ուսի մեր յանձնորդներէն կը խնդրուի ծխախոտի մաքսատան կից թիւ 14 վաճառատուն դիմել։ Կարգ մը մանրավաճառներ, ծխավաճառներ, աւելի չան ընելու համար, ուրիշ թղթեր կը տրնեն մեր ընտիր թուղթերուն տեղ։ Միայնոցները պէտք է ուշադրութիւն դարձնեն մեր սիկառի թուղթին կողքին վրայ և մէջը գտնուած խարխանիչին և իրաքանչիւր թերթիկներուն վրայ տպուած չոր դրոշմին ու 14 թիւին, նոյնպէս ուշադրութիւն դարձնելու է մեր թուղթին ազնուութեան։

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ - ՖԷՐԱՑՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ՝ 130,000,000 ֆրանկ
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՈՒՄԱՐ՝ 39,000,000 ֆրանկ
ԿԵՆԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ՎԻԵՆՆԱ
Մասնաճիւղեր.— Կ. Պոլիս (Պոլսոյ և Բերայի գրասենեակներով), Ակրամ, Աւանսիկ, Պիէլոր, Պիալա, Պոզէն, Պրուն, Բէյրութ, Զէրնօվից, Ֆրիտէք-Միսթէք, Կրաց, Ինսպրուք, Գարլսպատ, Քլան կէրֆուրթ, Քրակաւ, Լէմպերկ, Մարիէնպատ, Մէրան, Բիլզէն, Բրաչ, Բրօնբրգ, Բրգէմիսլ, Ս. Բոլթէն, Թուրնով, Թէբլից, Թէյլ, Վիլլաչ և Նէօրթատ։
Վինըր Պանք-Ֆէրաց պանքայի ամէն գործառնութիւն կը կատարէ. փոխառութիւն կ'ընէ հաղորդութեամբ և արժեթուղթեր աւանդ ձգուելու փոխարէն։ Առիւրական թուղթեր կը զեղչէ։ Չէքեր և վարկագիրներ չրջարերութեան մէջ կը դնէ ու հեռագրաւ գումարներ վճարել Թուրքիոյ և արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ։ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու վրայ քաշուած առեւտրական թուղթերու վճարումը կը կատարէ խիստ չափաւոր տակերով։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, բաժնեթղթերու գնում և վաճառում է՝ ընէ անմիջական կերպով լանձնելի, կը գնէ եւ կը ծախէ թանկագին որմաններ ու առարկաներ, զարդասկիներ և այլն։
Վինըր Պանք-Ֆէրաց խնայողական Սնտուկի մասնաւոր սպասարկութիւն մը հաստատած է, %ին 3½ տոկոսով և իր յանձնորդներուն խնայողութիւններ կ'ընդունի, տարեկան տոկոսը՝ տարուն զրուչէն։
«Մէյֆ» դրամարկղները, որոնք Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին մէջ կը գտնուին, խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կը տրուին և ամէն ապահովութիւն կ'ընեն։